ԽԵԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,861 — Կ. ՊՈԼԻՍ. 1902, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 5—18 — 17 ՇԱԲԱՆ 1320 — 5 ԹՇՐԻՆԻ ՍԱ. 1318 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

«بوزانتيون»
ارمنيجه يوميه و سياسي غزته در. صاحب امتياز و مدير مسئولي
بوزانت كجيان

Բիւզանդիոն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԹԱՐԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻ

ՄԵՆՔ Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ՊԱՏՐԱՍՏԵՆՔ ՄԵՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Բ.

Մեր հայեացքով և մեր Նախնի Ս. Հարց գրած կանոններուն նայած՝ որոնք զանց եմ առնում այս տեղ մէկ մէկ առաջ բերել, մեր Եկեղեցւոյ պաշտօնեաները կամ եկեղեցականութիւնը միայն Եկեղեցւոյ մէջ կարելի է պատրաստել, վասն զի, ինչպէս ամէն արարած՝ շնչաւոր և անշունչ, փոքրկութենէ սկսելով աճում է ու զարգանում, և ամէն շէնք ու շինուած՝ սկիզբ ունի և կատարած, այնպէս էլ ունեցած է, ունի և պիտի ունենայ եկեղեցականութիւնը, և այդ իսկ պատճառով հաստատած են մեր նախնիք կէս—եկեղեցական պաշտօններ, ինչպէս դպիրները, դրակարդացները, ջահընկալները, դռնապանները, այսինքն լուսարարները։ Յայտնի է մեր ամէնքին որ՝ երգեցողութիւնը կամ ժամերգութիւնը շատ կանուխէն կանոնաւորութիւն է առած քրիստոնէական պաշտաման մէջ, այդ պատճառով Եկեղեցւոյ մէջ մտած է դպրի կամ դպրութեան պաշտօնը։ Դրակարդացութեան, այսինքն սուրբ գրքերու ընթերցանութեան պաշտօնը Երրորդ դարու միջին հաստատուած է և դրակարդացներու պաշտօնն էր սուրբ գրքերը պահպանել և նըրանց վրայ խնամք տանիլ։ Ջահընկալներուն կամ մոմընկալներուն պաշտօնն էր օգնել Եպիսկոպոսներուն և քահանաներուն պաշտամանց արարողութեան մէջ, նրանց առջև անելով ջահեր հանդէսներում, նոյնպէս նրանք էին նաև սուրբ Հաղորդութեան տանողները հիւանդներուն, եւայլն։ Դռնապանին պաշտօնը կամ թէ լուսարարութիւնը կարևոր էր Եկեղեցւոյ և խորանի նուիրական հոգևորը տանելու և դռները փակելու գործն իրեն էր պատկանում Աստուածային պաշտօնը վերջանալուն. բայց այդ պաշտօնէ՝ պարտաւոր էր նա նշանակել ամէն կարգի ժողովուրդներուն՝ իրենց տեղերը, կարգն ու լռութիւնը պահել տալ և արգիլել ինչ որ կարող էր խանգարել Աստուածային պաշտօնը, եւայլն։ Այդ գալիս է սարկաւագին պաշտօնը, որն երէցներու և եպիսկոպոսներու պաշտօններուն չափ հին է։ Սկզբունքի՝ ճգնաւորական ճաշերու վերջանալուն՝ չքաւորներն իրենց տուն էին տանում ուտեստ մի բաժին։ Այդ բաժինը բաժնողները սարկաւագներն էին և նրանց տունն էլ էին տանում, որոնք կարող չէին ճոխ մասնակցիլ, բայց երբ այդ կերպ հասարակական կեանքը դադարուեց, որը գրեթէ շատ շուտով եղաւ, սարկաւագութիւնը պահպանուեց և ամէն եկեղեցիներու մէջ հաստատուեց, ինչպէս նաև սարկաւագուհիներ հաստատուեցան։ Ապա զանազան պաշտօններ միացան սարկաւագութեան, ինչպէս Սուրբ Հաղորդութեան սպասարկութիւնը, ընթերցանութիւնը, երգեցողութիւնը և հոգևոր ընդհանուր հսկողութիւնը ժողովուրդներու վրայ և հաւատացելոց նուէրները, ժամօգնները, աղքատախնամները յանձնելը քահանային կամ եպիսկոպոսին, եւայլն։

Արդ, առաջին աստիճան դպրութենէ սկսած մինչև աւագ սարկաւագութեան վերջը, որ քահանայ պիտի ձեռնադրուի, թէ որ ամուսնացած է ինքնընծայն եկեղեցուն, կամ վարդապետ՝ թէ որ ամուրի է, այսինքն տասնչորս տարեկանէն մինչև երեսուն տարեկան լինելը քահանայացութիւն կամ վարդապետացութիւն, պէտք է որ անպատճառ եկեղեցւոյ մէջ գործնական կանոնաւոր եկեղեցականութեան վարժուի, այսինքն՝ անթերի սպասարկութիւն անելն եկեղեցւոյ մէջ, և շնորհքով վարք ունենալն ու սիրով վարուիլը ժողովուրդին հետ։ Այդ ամենակարեւոր գործն եկեղեցւոյ համար իր կատարին հասցնելու, ինչ՝ ինչ է պարտական անելու աղօթարանը կանգնող, սպասներով զարդարող աշխարհականը կամ ժողովուրդը, քանի որ դպիր, սպասարար, կիսասարկաւագ, աւագ սարկաւագ, քահանայ, եպիսկոպոս, եպիսկոպոսապետ, իր երէցփոխաններն են իր կողմէ աղօթք, օրհնութիւն, փառաբանութիւն անողներ՝ Աստուծոյն։ Առանց խտրութեան, գիւղացի, քաղաքացի, ծնողազուրկ, ծնողատէր պատանեկացմէ ընտրութեամբ ուշիմ, առողջ, վայելուչ, ձայնեղ, յստակ խօսող ու ընթերցող լինելու պայմանով որդեգրել Եկեղեցուն (*), ի հարկէ մեծ քաղաքներու մեր մայր եկեղեցիներուն, նրանց ապրուստն ու հագուստն հոգալով, վարժեցնել եկեղեցականութեան իր աչքին առջև իր հսկողութեան ներքև, միևնոյն ժամանակ դպրատանց մէջ նրանց հայերէն, Եկեղեցւոյ պատմութիւն, պիտանի գիտելիք, և թէ որ ժրաջան է, ուրիշ լեզուներու օգնութեամբ սովրեցնել տալով։ Երբ տասնեհինգ տարուայ մէջ թէ՝ եկեղեցական և թէ՝ ժողովրդական կրթութիւն կ'ստանան՝ ժողովուրդը նրանց կ'ճանաչէ և իրենք ժողովուրդը, նոյնպէս իրենց ժամանակին մտքում թեան լաւ կամ վատ ընթացքը, ապա իրանք՝ իրենց ազատ կամքով որոշուած կուսան կա՛մ քահանայ ձեռնադրուիլ կամ վարդապետ։ Քահանայ որ ձեռնադրուին, իրենց դպրոցն այնու յետոյ եկեղեցին է ու ժողովուրդը։ Իսկ թէ որ վարդապետ՝ իրենց դպրոցը դպրեվանքն է (**), որոնք կ'կատարելագործեն իրենց վարդապետական ուսմունքը։ Ա. Նախնեաց սրբազան գրականութիւնը, Բ. Հայոց Եկեղեցական ժողովներու պատմութիւնը, նրանց կատարած եկեղեցական գործերու և հաստատած կանոններու հմտութիւնը, Գ. Տիեզերական կրօնական սուրբ ժողովներու գումարմանց նպատակներն ու հաստատած վարդապետութիւնքը, Դ. Ցունական և Հռոմէական եկեղեցիներու վարդապետութիւնքն ու վարչութիւնքը, Ե. Լուտերական և կալվինական վարդապետութեանց լաւ կամ վատ արդիւնքն եւրոպական ազգերու մէջ։ Զ. Ցունարէն ու Լատիներէն լեզուներու քիչ շատ ծանօթութիւն, և կատարելութիւն այն եւրոպական լեզուին որուն օգնութեամբ օգտուած է իր պատանեկութեան ժամանակ։ Վերջապէս Հայոց վարդապետը (***) սատարկայ լինելով Օրթոդոքս, Կաթոլիկ, Բողոքական վարդապետութեանց հարուածներուն և յարձակմանց, ուստի պէտք է որ մեր վարդապետը այն կերպով պատրաստուի, որ ի հարկին ոչ միայն իր պաշտպանողական դիրքն պահով պահէ, հապա նաև կարող լինի ինքն էլ փոխարէնն իր կողմէն հասուցանել նրանց, ըստ օրինակին մեր սրբազան Նախնեաց։ Այդ է այսօր աշխարհիս վրայ եղող ամբողջ Քրիստոնէից գտնուած հանգամանք, ամենքն էլ իրարով են հոգում և իրարու հետ են ընկնում անդադար և այդպէսով անուղղակի պատճառ են դառնում ժողովուրդներու անտարբերութեան դէպ ի Քրիստոսի քարոզած Աւետարանը, այսինքն սէրը մարդկանց մէջ, որ է միմիայն հիմք ու խարիսխ մարդկային ընկերական կեանքին բարոյական զարգացման և լուսաւոր շարունակութեան, ևն.։ Վարդապետի կամ քահանայի պաշտօնը, կեանքն և վարքը ինչպէս պէտք է լինի, մենք զանց ենք առնում երկարօրէն ճառել այստեղ. ընթերցասէր ժողովուրդին յանձնարարում ենք Տ. Մելքիսեդեկ եպիսկոպոսի Հովուական Աստուածաբանութիւն անունով գրքին դիմել, քարոզութեան, քրիստոնէական վարդապետութեան ուսման, հոգւոց համար հովուական խնամոց և վարչական պաշտօնէութեան մասին ուսումնասիրել, որ բաւական ժամանակի գործ է։ Նոյնպէս յանձնարարում ենք մեր Եկեղեցին պաշտող դասակներուն, որոնք խորին հմտութիւն կ'ուզեն ճանել նրա մասին, դիմել հանգուցեալ Արշակ Տէր Միքելեանցի Մեր Սուրբ Եկեղեցւոյ Քրիստոնէութիւնը անուն գրքին, որ հրատարակուած է 1900 թուին Տփղիսում և որու մէջ անհատ հմտութեամբ բովանդակուած են Հայ քրիստոնէին ամէն դաւանութիւնք, ինչպէս ժամանակին գրեց Բիւզանդիոն։

* * *

Սակայն մենք մեր կողմէն այս էլ ենք աւելացնում։ Գիտենք որ բնութեան մէջ ամէն անկանոնութիւնք կան։ Կարելի է որ կրօնական զգացմունք չունենայ մի մարդ, ինչպէս որ կարելի է նաև որ նա իր մարմնու այս կամ այն անդամն էլ չունենայ։ Բաց ի այդ բանէն, դասախարակութեան պաշտօնը մեր բարոյական մարդկութեան զարգացման մէջ մի այնպիսի կարևորութեամբ է որ դժուար բան է խօսքով ճանելը։ Մեր հոգւոյն բոլոր զօրութիւնը մարմնում զօրութեան պէս միայն գործնական կրթութեամբ է որ կ'աճի։ Տեսնուած բան է և տեսնում է դեռ որ դասադարակութիւնը շատ մարդկանց խելքին մէջ փճացուցած է կրօնական իմաստականութիւնը, և երկու կերպով է եղած այդ բան։ Ոմանք բոլորովին անիմաց են եղած ծիւրութեամբ կամ զգացութենէ կամ անհոգի պակասութենէն։ Իսկ ոմանք նոյնպէս … եղած չափէ դուրս հրահանգներով և պէտք եղածէն աւելի դասաւանդներով գանգած ձանձրացած։ Ուստի քահանաներու և վարդապետներու հրահանգիչները պէտք է որ այդ բանում չափաւոր լինին և ոչ չափազանց, ինչպէս որ մեր Նախնիք եղած են, երբ Անանիա Սանահնեցին գրում է համառօտկերէն Սեւաստու Ցովն մետրապոլիտին՝ այսպէս.— «… քանզի թողեալ զհաւատոյն և զարժանաւորութիւն զօրութեան հաւատոյ … ին և քննութեան մասնեցիք զձեզ և ընդդէմ արարիք զլեզուն Բրիստոսի. քանզի … յայտնաբար ժամանակիս լրումն բանին է, ասէ, զոր ասացին…։ Զինչ պէտք է խնդրել և բանակռիւ լինել, հաւատալն է օգտակար և պաշտելն և երկրպագելն լռութեամբ։ Գիտեմք զնա Աստուած ճշմարտապէս՝ յերկինս. գիտեմք զնա որդի Դաւթի ըստ մարմնոյ՝ մարդ յաշխարհի շօշափելի։ Եւ ոչ խնդրեմք եթէ զիարդ անշօշափելի և զիարդ շօշափելի և զիարդ Աստուածմարդ. մի՛ գուցէ զգիտողն յուզելով և զեղանակն խնդրելով՝ անկեալ ի բարութեանց որ առաջի կայ մեզ, քանզի միայն հաւատալն պարտ է և ի վերուստ հայցել և ոչ ի մարմնոյ և յարենէ։»

ՄԱՐԿՈՍ ԱՂԱԲԷԳԵԱՆ

(*). —Վասն զի, ասում է Կանոնագիրքը, … եղ մի՛ ձեռնադրեսցէ եպիսկոպոսն, զի եթէ … պատարագ չկրնայ մայէ մատուցանել մարդարէն, որչափ ևս առաւել զերկնաւոր պատարագն մատուցանել առանց … լինել։

(**).— Տես Դպրեվանքի կամ Ընծայարանի մասին, իմ մի յօդուած Երկրագունդ ամսօրեայ հանդէսի 1886 թուականի 12 թիւ տետրը։

(***).— Վարդապետ բառը սանս—քրիտ լեզուէն է, …; եղել է «վարդապետ» մեր Նախնեաց մէջ, ինչպէս երբայեցերէն … բառը՝ քահանայ։ Ցունարէն … բառը «եպիսկոպոս» և ուրիշներ։

ՏԵՂԱԿԱՆ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՂԱՆԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ցխմօ. Առևտրական Սենեկի Նախագահ Մ. Է. Միրօ կ'գրէ. «Օդը քիչ մը զով էր անցած իրիկուն։ Բարեկամներէս մին, ձեռքերը շփելով, ներս մտաւ գրասենեակս և ըսաւ.—Շոգանակի ժամանակն եկաւ։

=Լաստիկներու ժամանակը, ըսէ՛ք։ Վեց ամիս շարունակ լաստիկ պիտի հագնինք։

—Հագնիլն հոգ չէ։ Կորսնցնել կայ գործին մէջ։

=Կորսնցնելը ճիշտ բառը չէ։ Փոխել ըսէք։

—Այդպէ՞ս կ'կարծէք։

=Չեմ կարծեր, այլ համոզուած եմ։ Զոյգ մը նոր լաստիկ ձգեցէք բակի մը մէջ և ժամէ մը պիտի տեսնէք որ զոյգ մը հին լաստիկ յաջորդեր է անոր։ Միևնոյն փորձը կատարեցէք հին լաստիկներով և պիտի տեսնէք որ դպչող պիտի չըլլայ։

—Բայց անքաղաքավարութիւն է աս։

=Հակառակը չեմ ըսեր։ Այս փոխանակութիւնը կատարողները այսպէս կ'արդարացնեն և խղճերնին հանգիստ կ'ըլլայ. «—Իմ նոր լաստիկներս թողուցին, և հետևապէս իրաւունք ունիմ նոր մ'ընտրելու»։ Ասիկա կ'նմանի քշելու կեղծ դրամ մը որ ուրիշէն առնուած է։

—Փոխադարձութեան օրէնք է աս։

=Այս փափուկ խնդրոյն ուսումնասիրութիւնն առաջ տանելով՝ … որ կիները լաստիկներն աւելի դիւրաւ կ'փոխուին քան էրիկ մարդերունը։ Իսկ աղջկանց … կները կ'արգելապէս … կ'որոնեն։ Դպրոցներ կան որք լաստիկներու գերեզմանը կ'ըլլան։ Ի զուր նշաններ կ'ընեն մէջը կամ դուրսը։ Բան մը օգուտ չըներ։ Նոր լաստիկները կ'գողցուին միշտ։ Աղջկանց վարժարաններուն մէջ աւելի շատ տեղի կ'ունենայ այս փոխանակութիւնը։ « Ինչ լաւ տանտիկին մը պիտի ըլլայ աղջիկս», ըսաւ ինծի գոհունակութեամբ մայր մը, երբ տեսաւ որ աղջիկը դպրոցէն զոյգ մը նոր լաստիկ կ'բերէր։

—Կարծեմ թէ հովանոցներն ալ նոյն կամայ փոխանակութիւններու տեղի կուտան։

=Այո՛, բայց քիչ։ Խորհուրդ կուտամ ձեզ որ 7–8 դրշ.նոց հովանոց մը գործածէք։ Բնաւ մի՛ վախնաք թէ կ'կորսնցնէք։ Սա լաստիկներու խնդրոյն առթիւ, զուարճալի պատմութիւն մ'ինկաւ միտքս։ Բարեկամներէս մին շատ խոշոր ոտքեր ունի և իրեն համար մասնաւոր լաստիկ կ'պատրաստէ գործարանին։ Այս բարեկամս սովորութիւն ունէր ըսելու.«—Ես լաստիկ կորսնցնելու վախը չունիմ, որովհետև իմ ոտքիս խոշորութիւնն ունեցող մարդ չկայ։» Ուստի, մեծ եղաւ իր զարմանքն երբ անցեալ ձմեռ, օր մը, կորսնցուց իր լաստիկները կամ … , որք հետևեալ օրը վերադարձուեցան իրեն։ Ահա թէ ի՛նչ պատահած էր.—Ուրիշ … հայրենակից մը, որ ինք ալ պատկառելի ոտքեր ունէր, լաստիկ կը հագնէր, միևնոյն տեղն բարեկամիս մը հետ խօսելով։ Դուրս ելնելու պահուն, կարծեր է որ լաստիկները հագած չէ, և միւսին մեծամասուլ լաստիկները անցնելով, ոտքերը խօթեր է անոնց մէջ, և այսպէս, կօշիկներէն զատ, վրայ վրայի երկու լաստիկ հագեր է։ Սխալն երևան ելնելով, լաստիկները դարձուցեր է տիրոջը, զոր դժուար չէր գտնել։»

ՊԱՏԿԵՐ ԳԱԻԱՌԻ ԿԵԱՆՔԷՆ (Դ.)

ՋՈՒԽԹԱԿ ԴԷՄԲԷՐ

—Ինչ՞ անվերջ աղն երթանք, ասաց Արթինը, էս դի ժամ պառարդ կեայ, խայր սուրբներ կեան, միանք, մաեղ մը (քիչ մը) կեարդալ սովրինք....

—Հէ՛յ, ցուցանք, վրայ բերաւ դռնապանը բարկութեամբ, գնա՛ կորեկ ցանէ, նախիր քշէ, կարդալ մանցիրէ քեզի ու ինծի՛, թէ էս ումուստն ես, վա՛յ քեզի։ Վաղ՝ …—գոչէ վարդապետը (…) թէ լաց, չներով ձեր ետեր կ'առնէ, Վանքի մէջ պարապ հաց—ուտողներ նախիր մ'են։ Ես քսան տարի … եմ, ինչ մոխիր եմ մաղեր գլխուս։ Հայր սուրբ, խայր սուրբ պըտ ծամեն հացը ձգեն բերանդ։ Թէ հայր սուրբ յուսով մանցի՛ր … ըսէ՛ր յարեգի հալալը ա, սիրտը ա է....

Դռնապանն իր … բէկեցուց, ու տեղին վրայ երկննալով՝ շնթըռկեցաւ։

Արթինը նորէն մնաց հոգեյոյզ և յուսահատ—վա՛յ … մըջ երկու քարին—։ Ձեռքը թօղնած թշներուն վրայ դրած մտածեց.—Ի՞նչ անել։ Ի՞նչ անել։ Ի՞նչ կար իր ձեռքը, չէ՞ որ ամէն բան Աստուծոյ կամօքը կ'ըլլար։ Եւ Աստուած՝ անբաւ գթութիւն մ'է։ Սըբ Կարապետն էլ հեռի չէր. ելաւ և գործնել վազեց ի դուռն տաճարին։ Մոլցած էր ճամբրգութեան փոնչը, վաղուան առաւօտուն պա՞ն էր, անգութ դռնապանը ալուն սիրտը տաղեր էր, տակն ու վրայ ըրեր։ Մարմինը կշտացեր էր, այլ հոգեակը քաղցած։ Անօթի, գթութեան արգահատանքի։ Բօլօղը (գլխարկ) գետ ձգած էր։ … ծնրադրեց տաճարի սեմն վրայ, ու կարդաց Գրիգոր Նարեկացիի—իր հայրենակից սուրբին—որտոյոց ու Աստուածախօսիկ մէկ աղօթքը.— ի խորոց սրտի.— Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ... հալին մեղք, հալածին դեք, տեղի տան ախտութիւնք, փորձանք մաւլին, հալածին յուսահատութիւնքն և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս, ամէն։ Լուսահոգի տէր Թորէն խրատ մը, կտակ մը թողեր էր Արթինին, «երբ նեղն ինկնաս, որտանց ու հաւատով կարդա՝—Որդի Աստուծոյ—ամէն խնդիրքդ կատարի»։ Երբ լմացուց աղօթքը, զոր նուիրագործեց իր սիրտուն ու սուրբ արցունքով՝ բերկրած յոյսը կրկնեկ տաւաւ, ու կանխազգացութիւն մը շինեց իր սիրտը թէ Սըբ Կարապետի ականջը հասած է իր … (աղաչանք)։ Ոտք ելաւ, ելաւ դռնապանին խուցն ու պառկեցաւ։ Հետևեալ առաւօտ վաղ քով, աղօթարանին հետ լուսեցան կանթեղները զըրընկոցն ու ժամկոչի ցուպին տփոցը։ Այն տաեն վանահայր առաջնորդութիւն կ'վարէր Տէր Մկրտիչ վարդապետը—Ս. Սահակայ խանգար վկայարանին նորոգողը, նշանաւոր դէմք մը ժամանակի Առաջնորդներուն մէջ։ Հին բոլոր առաջնորդներուն պէս Մկրտիչ վարդապետն ալ խստակրօն մ'էր. Մուշի հսկող վանական հոգեւոր կարգադրութեանց։

Զանգակին հետ՝ մեծաւոր, փոքրաւոր, հոգևոր և աշխարհիկ միաբաններ ժամ պիտի վազէին։ Ժամագնացութեան համար մասնաւոր հսկող կար, որ ամէն օր մեծաւոր Առաջնորդին կ'հաղորդէր ժամ գացողներն և յուլացողները։ Հսկողն իրենց սենեկներու մէջ իսկ կ'երթար փընտռել բացականները։ Որի՛ հոգի կար, անոնց թելլատու պատճառի ժամէն բացակայել։ Մանր պատիժ կ'ստէր— խարազան, դաւազան, նոյն իսկ արտաքսում,— Տուն իմ, տուն աղօթից կոչեսցի—։ Լերան գըլուխ շինուած վանք—վանաստանք աղօթատեղի են։ Ողորմութեան հաց ուտողները պարտական են հսկել, աղօթել....։ Այս էր մեծաւորին հրամանը։ (Արդի մեծաւորները կ'հարցնե՞ն արդեօք՝ կուսակրօն միաբանք կ'աղօթե՞ն թէ քնէն աչք չին բանար...) … (…) և օգնականներու պաշտօնն էր նաև … , ուխտաւորներ ժամ բերել, աղօթքի հրաւիրել, ևն.։

Առտուան անուշ ու մելամաղձիկ ժամերգութեան ներկայ էին վըռըշիկ աղաքներ ալ։ Երբ ժամկոչի հետ ներս մտան ի տաճարն, որ՝ բովանդակ, ու մեծամեծ ջահերու, ոսկի արծաթ կանթեղներու, հարիւրաւոր մեղրամոմերու լոյսերով ողողուած էր՝ արամ—տարամ եղան։ Մոռցած էին աղօթք աղաչանք, հիացած, յափշտակուած տաճարի վեհաշուք զիրքէն, ու ա՛յնքան գեղափայլ գեղազարդութեամբ … զարդերէն։ Տեսնական մ'էր, տաճարն հագած—հագւորած էր իր սպասուց բոլոր պերճանքը։ Ջահեր ու կանթեղներ լուսոյ մէջ կ'լողային, և ամէն անկիւնէ՝ կ'պլպլար խաչյաւ։

Զարդարանքներու հազուագիւտ այլազանութիւն մը, որ ամբողջացած էր վաղեմի դարերէն մինչև այն տաեն, պատուաւորէն զետեղուած, արդարև կ'առաւելուր փայլն ու փառքը պատկառելի եկեղեցիին, որ դեռ կ'կրէր ու կ'ցուցադրէր զաննանք իր ծոցին մէջ.... հագին պաակեր մը, որի վրայ կենդանի գոյներով նկարուած էին ցանկալին դըրախտը, և տակին դժոխքը. երկուքին մէջտեղէն ալ հրեղէն գետ մը....

Երբ՝ երեսուն երկու վարդապետ … եպիսկոպոսներով՝ ամենքն ալ զգեստաւորած ծանրագին շուրջառներով՝ առաջ եկան … , նոյնպէս դպիրք … գոյնզգոյն շապիկներով, ուրարներով. լաճերուն հիացումը անկարագրելի էր....

—Հէ՛յ, Մարտօ՛, ասաց Արթինը ընկերակցին—էսի ժամ ա, թէ դրախտ ա...։

—Ա՛յ, ..., դրախտ ա, ես ի՞նչ ա, խմ՛ դրախտը քեանի գլէօխէն ա....

Երեք օր մը մնացին հոն, ու հակառակ դռնապանին շաղակրատութեան՝ Վըռըշիկ աղաքներուն կ'արուէր սովորական օրապահիկը, հալածելու, հեռացնելու բան մը չէին ըրած, միայն քշպալով անոր վհատեցուցիչ խօսքերէն, չէին համարձակեր … մտնել և իրենց նպատակը բանալ։ Ոչ ոք կ'հետաքրքրուէր վըռըշիկ լաճերով։ Սըբ Կարապետ … ժամանակը, եկեղեցւոյ հեղեղի պէս կ'վազէր ուխտաւորներէն և ընդարձակ ունեւոր թեմերէն։ Նուիրակները Առաջնորդի մը ազդեցութիւնն ունէին երբեր գեղեր ու գաւառներ կ'իջնէին։ Նուիրակներ՝ այն տաեն միայն թեմին մէջ չէ որ կ'ուղարկուէին, այլ շատ հեռաւոր քաղաքներ ալ. … Սուրբ Կարապետի … —ծաղկագիր—ոսկեգիր յարգի կոնդակներով, ու նուիրակ կը վերադառնային ոսկով-արծաթով, բեռով—բարձով։ Ուխտաւորներ կ'թափէին վանքն ի ներս տեսակ—տեսակ բարութիւններ, առատ նուէրներ։

Թողունք ուխտաւորները, ուխտաւորներու չափ հարուստ միաբանութիւն մ'ունէր, հարիւր մը կ'ելնէին, հարիւր մը կ'մտնէին։ Վանքին հոգևոր և աշխարհիկ միաբանք—գործակալք զբաղած էին կարևոր հոգերով, այսինքն կ'ճգնէին նորանոր համակրութեանով սիրտն ընել և աչքը մտնել ունեւոր ուխտաւորներուն՝ ձեռք բերելու համար … նուէ՜ր. նուէ՜ր արծաթի, նուէ՜ր նուիրական, ու զանազան։ Դրա՛մ, դրա՛մ, դէպ ի հոն էին ամէն … վեղարաւորին, փոքրաւորին, սպասաւորին, ապասողին, կաղերուն, կոյրերուն որոնք կ'վխտային չորս կողմը, ո՞վ պիտի աչքէր վըռըշիկի ցնցոտիներուն, ու մաշած … , որոնց ծայրերէն ոտքին մասները դուրս ցցուած էին....

Բայց կար մէկը, որ պիտի աչքէր,— … հայր սուրբը. օր մը ցորենի ամբարանոցը մաքրելու պէտք եղաւ, … մարդ պէտք … ամբարներ մէջ։ … հոն վազեցին և երկու օրուան գործը մէկ օրէն տեսան։ Հայր սբ … եղաւ։ Ինչո՞ւ մեր գործակալները այս տեսակ … ու խոնարհ լաճերը չառնեն։ Հիմնական սպասաւորները վարպետներէն աւելի ծանր են։ Մինչև գործ մը ընել տանք՝ հոգինիս կ'ելնէ։ Բիչ մը հարցափորձելով՝ զանոնք՝ … թէ ամէն մէկն ի՛նչ գործի կ'յարմարէին։ … խօսեցաւ մեծաւորին և ըստուգիւ վըռըշիկներն իրենց յարմար և արժանաւոր տեղը գտան։ Արթինը … —աշկերտ ընդունուած էր, իսկ Մարտօն՝ վանքի խորհրդաւոր փուռին մէջ՝ հացագործի օգնական։ Արթինի գիշերային … լուսած էր Սըբ Կարապետէն....

—63 տարի ձգեր էր այն օրերու վըրայէն։

63 տարին՝ կուշտ—կշտուշտ կճանք մ'է։ Մանաւանդ այն օգտուն, … , բուսաւէտ … որ … կ'կոչուին։ Եթէ վանական—մենակեցիկ կեանք մաշել, անտանելի կրնայ ըլլալ աշխարհիկ մարդերուն, ընդհակառակն՝ ծաղր ու ծիրամտար է վանականութեան վարժուողնե-

ՇԷՐԼՕՔ ՀՕԼՄՍԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ (12)

ԽՍՏՈՒԹԻՒ ԵՐԻՔԻՆ ԱՐԿԱԾԸ

=Շէրլօք Հօլմսն եմ ես, պատասխանեց ընկերս առանց յուզուելու։ Բայց կը փափաքէի գիտնալ թէ որո՛ւ հետ խօսելու պատիւն ունիմ։

—Ես Տքթ. Կրիմսպի Րօյլօթն եմ, Ստօք Մորընէն։

=Իրա՛ւ, Տօքթո՛ր, ըսաւ Հօլմս կեղծաւորեալ ձայնով մը։ Նստեցէք, խնդրեմ։

—Ո՛չ, չեմ նստիր, ըսաւ Տօքթորը։ Խորթ աղջիկս հոս եկաւ, գիտեմ։ Ի՞նչ պատմեց։

=Եղանակին նայելով, օդը շատ ցուրտ է, պատասխանեց Հօլմս։

—Ի՞նչ ըսաւ ձեզի, պոռաց կատաղի ծերունին։

=Բայց իմացայ որ քրքումները (…) շատ պիտի ըլլան այս տարի, շարունակեց բարեկամս առանց շփոթելու։

—Հա՛, հա՛։ Չէ՞ք ուզեր պատասխանել, ըսաւ այցելուն քայլ մ'առաջ գալով և մտրակը ճօճելով։ Կ'ճանչնամ ձեզ, անպիտան մարդ։ Արդէն ձեր խօսքն իմացած եմ։ Դուք Հօլմս էք։

Բարեկամս ժպտեցաւ։

—Հօլմս, այսինքն այն մարդն որ իրեն չվերաբերած գործերուն կ'խառնուի։

Բարեկամս նորէն ժպտեցաւ։—Հօլմս, այսինքն Սքօթլէնտ Եարտի (Լոնտոնի ոստիկանական պաշտօնատան) կոչկակարը։

Հօլմս այս անգամ խնդաց ինքնաբուխ քրքիջով մը։

—Կ'հետաքրքրէք զիս, ըսաւ։ Միայն կ'խնդրեմ որ, երբ դուրս ելնէք, հաճիք սա դուռը գոցել, որովհետև օդի հոսանքի մը մէջ թողուցիք զիս։

=Պիտի մեկնիմ, երբ ըսելիքս աւարտեմ։ Կ'արգիլեմ ձեզ իմ գործերուս խառնուիլ։ Գիտեմ որ Օր. Ստօնըր հոս եկաւ։ Ես հետեւեցայ։ Ես վտանգաւոր մարդ մ'եմ ամէն անոնց համար որք կ'դիմադրեն ինծի։ Նայեցէ՛ք։

Առաջ եկաւ, լայն ու թուխ ձեռքովը բռնեց վառարանին պողպատէ ունելին և ծռեց։—Հեռուն կեցէք ուրեմն, ըսաւ և դարձուած ունելին վառարանին մէջ նետելով դուրս ելաւ մեծաքայլ։—Ինչ սիրուն մարդ է, ըսաւ Հօլմս խնդալով։ Ես անոր չափ յաղթանդամ չեմ, բայց եթէ քիչ մ'աւելի կենար հոս, պիտի կրնայի ցուցնել իրեն որ իմ բազուկս ալ իրենինին չափ զօրաւոր է։

Ասոր վրայ պողպատէ ունելին առնելով շտկեց։—Սա մարդն լրբին նայեցէք։ Զիս Լոնտոնի ոստիկանութեան անդամ կը կարծէ։ Այս միջադէպն հրապոյր մը ևս կուտայ մեր քննութեան։ Միայն յուսամ թէ մեր բարեկամուհին հոս գալն ըսելու անխոհեմութեան փորձանքը չքաշէ։ Հիմա, Ուօ՛թսըն, նախաճաշենք։ Ես յետոյ Բժիշկներու Սէնտիքային Գրասենեակը պիտի երթամ, ուր յուսամ թէ քանի մը օգտակար տեղեկութիւններ առնեմ։

Ժամը գրեթէ մէկն էր երբ Շէրլօք Հօլմս տուն եկաւ։ Ձեռքը կապոյտ թուղթ մ'ունէր, նօթերով և թուանշաններով ծածկուած։—Հանգուցեալ ամուսնոյն կտակը տեսայ, ըսաւ։ Գործին բնութիւնն աղէկ հասկնալու համար հարկ եղաւ հաշուել Տիկին Ստօնըրի թողած հարստութեան իրական արժէքը։ Ամբողջ եկամուտը, որ 1000 ոսկիէն մօտ էր այդ կնոջ մեռած պահուն, հիմա 750 ոսկիէն է միայն, հողային բերքերուն գիներուն անկման պատճառաւ։ Երկու աղջիկներէն իւրաքանչիւրին 250 ոսկիէն եկամուտի իրաւունք ունի, ամուսնացած ատեն։ Բացայայտ է ուրեմն որ եթէ երկուքն ալ ամուսնանային, շատ չնչին բան մը պիտի մնար Րօյլօթի։ Նոյն իսկ մէկ աղջկան ամուսնութիւնը խոշոր ծակ մը պիտի բանար իր եկամուտին մէջ։ Հետևապէս, այս առտուան քննութիւնս անօգուտ չեղաւ, քանի որ յայտնապէս կ'ցուցնէ թէ Տքթ. Րօյլօթ պատճառներ ունի այսպիսի ամուսնութեան մը հակառակելու։ Հիմա, Ուօ՛թսըն, դանդաղելու չէ գար, մանաւանդ որ ծերուկը գիտէ թէ իր գործերով կ'հետաքրքրուինք։ Ուրեմն, եթէ պատրաստ էք, կառք մը բռնենք և Վաթէրլօի կայարանն երթանք։ Երախտապարտ պիտի ըլլամ ձեզ եթէ գրպանիդ դնէք ձեր ռէվոլվէրը։ Թիւ 2 էյլի մը (ռէվոլվէր) զօրաւոր փաստ մ'է այնպիսի անձերու դէմ որք կրնան ծռել պողպատէ ունելիները։

Վազելով համնելով, տեսանք որ մեր բախտէն կառախումբ մը մեկնելու վրայ էր ի Լիթըրհէտ, ուր գացինք և կառք մը վարձեցինք, որ 4—5 մղոն տեղ պտտցուց մեզ Սըրրիի սիրուն ճամբաներէն։ Գեղեցիկ օր մ'էր, ճաճանչաւէտ արեւով մը որ երկինքի ամպերու տակ կ'ծածկուէր։ Ճամբուն եզերքի ծառերն ու ցանկերն սկսած էին ծիլեր արձակել և օդը լեցուած էր խոնաւ հողի անուշ բոյրովը։ Ինչ … հակադրութիւն … բեղմնաւոր հարուստ բնութեան զարթօնքին ու ա՛յն չարաշուք գործին միջև զոր ստանձնած էինք։ Ընկերս, կառքին առջևը նստած, թևերը ծալած, գլխարկն աչքերուն վրայ իջեցուցած, և գլուխը կուրծքին վրայ ծռած, կարծես թէ խորունկ մտածումներու մէջ թաղուած էր։ Յանկարծ ցնցուեցաւ, ուսիս զարկաւ, և մատը դէպ ի մարգագետին երկնցնելով ըսաւ.—Նայեցէ՛ք։

Նշմարեցի թաւախիտ զբօսայգի մը, որ զառիվեր կ'բարձրանար և կ'յանգէր անտառակի մը։ Ծառերուն մէջէն կ'երևային պատերու եռանկիւնի կատարներ և շատ հին բնակարանի մը ծայրը։—Ստօք Մորընն է աս, հարցուց բարեկամս կառապանին։

=Այո՛, Տէ՛ր իմ, Տքթ. Կրիմսպի Րօյլօթի տունն է։

—Նորոգութիւններ կան, ըսաւ Հօլմս։ Հոն պիտի երթանք։

=Աւասիկ գիւղը, ըսաւ կառապանը, ձախ կողմը, քիչ մը հեռուն, տանիքներու շարք մը ցոյց տալով։ Բայց եթէ այն տունն երթալ կ'ուզէք աւելի կարճ ճամբով, սա դուռնէն մտէք և դաշտերուն մէջէն գացէք հոն ուր Տիկին մը կ'պտտի։

—Կարծեմ Օր. Ստօնըրն է, ըսաւ Հօլմս, աւելի աղէկ տեսնելու համար ձեռքն աչքերուն վրայ դնելով։ Այո՛, ինծի կուգայ որ ձեր գաղափարը լաւ է։

Վարձքը տալէ ետք իջանք կառքէն որ Լիթըրհէտ դառնալու համար ճամբայ ելաւ։

—Նախամեծար սեպեցի կարծել տալու կառապանին թէ, ըսաւ Հօլմս քալելով, իբր ճարտարապետ եկած ենք հոս, աշխատութիւն մը կատարելու համար։ Ասով, դէպքը չի տարածուիր։ Բարի իրիկուն, Օրիո՛րդ Ստօնըր։ Կ'տեսնէք որ մեր խօսքին տէրն ենք։

Օր. Ստօնըր փութացած էր մեզ դիմաւորել զուարթ դէմքով մը.—Գիտնայի՞ք թէ ո՛րքան անհամբերութեամբ կ'սպասէի ձեզ, ըսաւ ձեռքերնիս սեղմելով։ Գործը կարգին է։ Տքթ. Րօյլօթ քաղաք գնաց և հաւանական է որ ուշ ատեն գայ։

=Պատիւ ունեցանք Տօքթորը ճանչնալու, ըսաւ Հօլմս։

Եւ քանի մը բառով պատմեց տեսակցութիւնը։ Օր. Ստօնըր դեղնեցաւ … .—Մե՛ծդ Աստուած, պոռաց։ Ըսել է, հետեւե՞ր եկեր է։

=Այո՛։

—Այնքան խորամանկ է որ կ'մտածեմ ապահով չեմ զգար իր մօտ։ Ի՞նչ պիտի ըսէ արդեօք դարձին։

ՍԸՐ Ա. ՔՕՆԸՆ ՏՕՅԼ

Թարգմ. Շ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ (Շար.)

բուն, որոնց մէջ—ոսկերը այդ կենդանի եղած է. կենդանի մը, որ առժամապէս երկրաւոր կ'ըլլայ, շնորհիւ այն անվրդով, հանդարտիկ, անկաւանոց կամ անհոգ կենցաղավարութեան, որ կ'տիրապետէ վանքովանատուններէ ներս։ Ձմեռը՝ տաքուն, ամառը՝ հով—զով սենեակներու մէջ վանականք կ'քաշեն երկար—անուշ քուն մը, որ շատ հեղ ցորեկէն ալ մաս մը կը գողնայ, իսկ միացեալ ժամերուն մէջ կ'զբօսնուն խոխոջացող առուակներով, մշտադալար ծառերով — բոյսերով ու կ'մարսեն կաղդուրիչ օդն, զուլալ մրգնդող ջուրն ու զօրաւոր թան—թացանն Զոզանի (ամարանոց) կաթնատուներուն։

Հինաւուրց օրերէն իրաքանչիւր մենաստան իւր շրջանակին մէջ տրուած է իւր ապրուստին միջոցները՝ իւրաքանչիւրն իր չափով, քիչ մը աւել—պակաս։ Կ'մնայ գիտնալ ապրիլ ու վայելել։ Տարիներու վայելքը բնականաբար աւելի շատ է անոնց համար, որոնք ի ծննդենէ ժառանգած են արթուն—զուարթուն հոգի և առողջ—զօրեղ մարմին։ Երբ մանաւանդ՝ հոգին չի յոգնիր մտաւորական երկերով ու հոգերով. մարմինն ալ չի աշխատիր՝ վաստակարեկ ու թոյլ....։

Մուշ. ԳԵՂԱՄ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՑՈՐԵՆ.—Երէկ և առջի օր ժամանեցին 41 վակոն Անատոլ։ Ժամանումներու պակսելուն պատճառաւ, գիները բարձրանալու հակամէտ են։

ԱԼԻՒՐ.—Երէկ ժամանեցին Օտեսայէ՝ 8500 պարկ. և Վառնայէ՝ 2400 պարկ։ Գիները կ'բարձրանան։ Օտար հրապարակներու հետ բաղդատմամբ, Պոլսոյ մէջ գիներն աւելի բարձր են, ինչ որ կըրնայ վերագրուիլ հացագործներու փութկոտութեան, զոր ցոյց կուտան միշտ մեծաքանակ ալիւր ի ձեռին ունենալու համար, որպէս զի կարենան դէմ դնել պատահական բարձրացման մը, և Քաղաքապետութեան նշանակած պաշտօնական գնով ծախել հացերը։ Առ այժմ չի կարծուիր որ հացին գինը բարձրանայ, քանի որ տեղական Բըրմային գինը դեռ չէ հասած իր բարձրագոյն աստիճանին։ Բըրմային գինն է 65—67 ղղ. պարկը։

ԱՓԻՈՆ.—Անցեալ շաբթու Սելանիկէն 513 սնտուկ ափիոն ղրկուած են Լոնտոն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԻԶՄԻՐԻ

ԻԶՄԻՐ, Նոյ. 2/15

Աջին.—15 կողով ծախուեցաւ Թալէ քուալէ Գարահիսար 63—64 ղղ. արտածման համար։ Այս շաբաթ հրապարակը կայուն էր բայց ամուր։ Գնորդները գիներու քիչ մը զիջել կ'պահանջեն։ Ցարդ ժամանած են 4417 կողով ընդդէմ 2590 կողովի անցեալ տարուան նոյն թուականին։

Խաղող.—25,000 ղանթար ծախուեցաւ 58—60, 62½—66, 71—74½, 80—83½, 38—40։ Հրապարակն ամուր։

Բամպակ.—625 հակ Սօպուճա ծախուեցաւ 280—274 ղղ. ղանթարը, և 125 հակ Ատանա ծախուեցաւ Մերսին յանձնելի 271½ ղղ.։ Հրապարակը թոյլ փակուած է։

Գոբէ.—52,000 քիլէ եկաւ և 120,000 քիլէ ծախուեցաւ։ Գիներն են. տեղական 10½—11¼, լաւ տեսակ 11½—12, Ա. տեսակ 12½—13½, էքստրա 14—14½։ Մթօք 160,000 քիլէ։

Բակլա.—800 պարկ եկաւ և 500 պարկ ծախուեցաւ 35½—36 փր. օխան։

Ցորեն.—13,000 պարկ եկաւ և նոյնչափ ծախուեցաւ։ Առաջին տեսակները կ'փնտռուին։ Գիներն են. Երլի 50—58 փարա, Ուշաք 50—63, Էնկիւրի 56—62, Մերսին 53—56։ Մթօք 62,000 պարկ։

Տարի.—55—56 փարա։

Եքեգորցին.—46—47 փարա։

Հաճար.—40—41 փր. անուանական։

Վարսակ.—24½—25 փր. օխան։

Սուսամ.—104—107 փր. օխան։

Բամպակի հունտ.—450,000 օխա ծախուեցաւ 19½ փր. օխան։

Սիսեռ.—63—68 փր. օխան արտածման համար, և 70—80 փր. ընտրուած տեսակը։

Թաշնակէր.—Գործ չեղաւ։ Ապրանքի տէրերը 61 փր. կ'պահանջեն օխան։

Սուլթանիէ չամիչ.—4000 պարկ ծախուեցաւ օխան 3—6½ ղղ.։ Այս 4000 պարկէն 958 պարկը Տասանորդական Վարչութեան ծախուած է օխան 3—5 15/40։

Սև չամիչ Թիլէ.—1500 պարկ ծախուեցաւ 55—59 ղղ. ղանթարը։

Թուզ.—392 բեռ եկաւ և այս վերջինն է։ Բերքին սկիզբէն ցարդ ժամանած են 55,399 բեռ ընդդէմ 67,906½ բեռի անցեալ տարուան նոյն թուականին։

Խոշոր Բուզ.—100 պարկ ծախուեցաւ ղանթարը 68—69 ղղ.։

Մեղրամոմ.—1000 օխայի չափ նամթիւրել 21½ ղղ. օխան։

Գինի.—Հին և նոր ապրանքէ 15,000 օխա ծախուեցաւ 6½—6¾ ղղ. օխան։ Հրապարակն ամուր։ Դուրսէն ապրանք չգալուն մթօքը շատ նուազած է։

Գազի ճէճ.—30 պարկ նամթիւրել ծախուեցաւ օխան 17½—18 ղղ.։ Հրապարակը թոյլ։

ԱՆՁՐԵՒԱՉԱՓ

Այտըն երկաթուղայ կայարաններու

Անձրևի մէն մի ինչէգն 1600 քառակուսի կանգունինոց մէն մի տեղամասին 24 Թօնօ ջուր ըսել է։ Միջին հաշուով 27½ ինչէգ ջուր պէտք է տարեկան։ Տեղացած անձրևներու քանակութիւններն են.

	1901 Սեպ. 1—28 Հոկտ.	1902 Սեպ. 2—4 Նոյ.	
Իզմիր	2—28	2—83	Ինչէգ
Գազամիր	2—24	1—15	»
Թուրգութլու	4—50	2—33	»
Էօտէմիշ	4—95	0—96	»
Թիրէ	5—85	1—45	»
Ճէլլաթ	4—39	1—20	»
Աղիղլէ	5—65	4—58	»
Սեօքէ	3—75	3—65	»
Գարապունար	4—	1—03	»
Այտըն	2—37	1—18	»
Նազիլլի	2—96	1—72	»
Գուրհանիէ	1—65	0—87	»
Սարայքէօյ	1—35	0—82	»
Տէնիզլի	1—66	2—50	»
Գօքլէք	2—57	2—26	»
Համիտիէ	3—14	2—68	»
Աբզա	2—19	1—85	»
Սուպհիաէ	2—80	0—85	»
Չիվրիլ	1—90	0—85	»
Տինէր	3—76	2—40	»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՀ. ԿԱՅՍԵՐ ԾՆՆԴԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Վեհ. Կայսեր բարեբաստիկ ծննդեան տարեդարձն երէկ մեծահանդէս տօնուեցաւ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։ Երէկ առաւօտ, բոլոր նախարարք և քաղաքային, զինուորական ու կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատարք Կայսերական Պալատ գացին, իրենց շնորհաւորութիւններն ու երախտագիտական զգացումները մատուցանելու յառ Գահոյից։ Ա. Սենեկապետ Հաճի Ալի փաշա և առարողապետ Իպրահիմ պէյ Կայսերական Պալատան մեծ դահլիճն առաջնորդեցին նախարարներն հետևեալ կարգով. Մեծ—Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշա, Դատական նախարար Բարձր. Ապտիւռահման փաշա, Սպարապետ Ալի Րիզա փաշա, ծովային նախարար Հասան փաշա, Պետական Խորհրդոյ նախագահ Բարձր. Սայիտ փաշա, Ներքին գործոց նախարար Բարձր. Մէմտուհ փաշա, Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա, Էվգաֆի նախարար Դ.ալիպ փաշա, ինչպէս նաև ելմտական, երկրագործական, առևտրական և կրթական նախարարները, և Թընդանօթարանի վերատեսուչ Միւշիր Զէքի փաշան։ Վեհ. Կայսրը, ժամ 6ին միջոցները, Գահոյից մեծ Դահլիճը մտաւ, ուր Մեծ—Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշա, ի դիմաց նախարարութեան, շնորհաւորեց Ն. Կ. Վեհափառութեան բարեբաստ ծննդեան տարեդարձը, և ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ։ Վեհ. Կայսրը բարեհաճեցաւ Իր բարձր գոհունակութիւնն յայտնել ա՛յն հաւատարիմ ծառայութեանց համար զորս նախարարք կ'մատուցանեն Օսմ. Գահուն և Երկրին, և հրաման ըրաւ որ ուղղակի իրենց բնակարանները վերադառնան և հանգչին։ Ետոյ կրօնական, զինուորական և քաղաքային աւագ պաշտօնատարք պատիւ ունեցան Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայութեանն ընդունուելու, և Նագիպ—իւլ—Էշրաֆ Էս—Սէյյիտ Մէհմէտ Ալի Րիզա էֆ. ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ Կայսերական արեւշատութեան համար, հաւատարմական և երախտագիտական զեղուն զգացումներով։ Շնորհաւորական արարողութեանց աւարտէն վերջ, Վեհ. Կայսրն Իր մասնաւոր դահլիճը վերադառնալով հանգստացաւ։

—Հպատակ հասարակութեանց Հոգեւոր Պետերն ևս, իրենց մայր—եկեղեցիներուն մէջ Կայսերական արեւշատութեան համար գոհաբանական աղօթքներ կատարելէ վերջ, Կայս. Պալատ գացին ի դիմաց իրենց ժողովուրդներուն, շնորհաւորական ու երախտագիտական զգացումները մատուցանելու յառ Կայսերական Գահոյից։ Հոգեւոր Պետերը նախ հաւաքուեցան նախարարաց յատուկ սրահը, և ապա շնորհուած Կայսերական արտօնութեամբ, առարողապետ Իպրահիմ պէյի միջոցաւ առաջնորդուեցան Գահոյից Դահլիճը, ուր Յունաց Պատրիարք Տ. Եօաքիմ Գ., ի դիմաց իր պաշտօնակիցներուն, շնորհաւորական և երախտագիտական ուղերձ մը կարդաց յունարէն լեզուաւ, զոր Թուրքերէնի թարգմանեց Մեծ—Լոգոթէթ Ա. Արիսթարքի պէյ։ Ն. Կայս. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ Իր բարձր գոհունակութիւնն յայտնել արտայայտուած հաւատարմական զգացմանց համար։ Հոգեւոր Պետերը ջերմագին բարեմաղթութիւններով մեկնեցան։

— Օտար դեսպանատանց Ա. թարգմաններն և սեղանաւորական հաստատութեանց տնօրէններն ևս երէկ Կայս. Պալատ գացին ի շնորհաւորութիւն։

—Վեհ. Կայսրն երէկ հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեց այն վեհապետներուն, որք շնորհաւորած էին Իր ծննդեան տարեդարձը։

—Լուսավառութիւն.— Վեհ. Կայսեր բարեբաստիկ Ծննդեան տարեդարձն երէկ նոր առիթ մ'ընծայեց Իր միլիոնաւոր հպատակներուն, իրենց երախտագիտական զգացումներն արտայայտելու շքեղ լուսավառութիւններով և ժողովրդային խրախճանութիւններով։ Երէկ առաւօտէն ի վեր մայրաքաղաքս շքեղ տեսարան մը կ'պարզէր արդէն համակ դրօշազարդուած, եւ ամենուրեք տենդոտ պատրաստութիւններ կ'տեսնուէին լուսավառութեանց համար, որք մեծ յաջողութեամբ պսակուեցան հակառակ անձրեւոտ օդին։ Ըլլալով Կայսերական Պալատն ու յարակից դարաստանները անթիւ անհամար կանթեղներով լուսազարդուած էին. ամենուրեք Փատիշահըմ չօք եաշա բարեմաղթական վերտառութիւնը, և Իմթիազի, Օսմանիէի և Մէճիտիէի պատուանշանները ձևացուցուած էին փողփողուն լոյսերով։ Բոլոր կառավարական պաշտօնատունք, Նախարարաց ապարանքները, և Իսլամ, Հայ և Յոյն աղօթանոցներն ու բնակարանները շքեղօրէն զարդարուած էին երփներանգ կանթեղներով և լապտերներով, և ամենուրեք նուագածութիւնք իրենց զուարթ շեշտերը կ'խառնէին ժողովրդեան ցնծագին մրմունջներուն, և ամէն բերաններ օրհներգութիւններով լի էին Օգոստափառ Վեհապետին արեւշատութեան համար։

— Երէկ մեծահանդէս կատարուեցաւ նաև բացումն այն շէնքերուն և աղբիւրներուն, որք Կայսերական Գահակալութեան տարեդարձէն ի վեր կ'կառուցուէին։ Ի մէջ այլոց, Հայտար—Փաշայի Քարափին վրայ կառուցուած յիշատակ—կոթողին բացման հանդէսը կատարուեցաւ մեծ շքեղութեամբ։ Ժամ 9½ին, Նաֆիայի նախարարութեան կողմէ խորհրդական Ճէմալ պէյ, քարափանց Քոմիսէր Գէորգ էֆ. Ասլանեան և իր օգնականը՝ Ֆէրիտ պէյ, ինչպէս նաև Սկիւտարի զինուորական հրամանատար Մէհմէտ Լուտֆի փաշա, Փ. յերջանկի թաղապետութեան Տնօրէն Մէհմէտ Ալի պէյ, Անատոլուի երկաթուղւոյ Տնօրէն Մ. Հուկնէն, առևտրական գործոց Տնօրէն Քիրիաքօ էֆ. և անոր օգնականն Աղասի էֆ. Աղասեան և այլ պաշտօնական անձնաւորութիւնք շոգենաւակով մը գացին կոհակարեկ թումբը, որուն առջև տաղաւար մը դրուած էր գորգերով, դրօշներով և ծաղիկներով զարդարուած։ Երբ հանդիսականք կոթողին առջև հասան, Իմամ Մէհմէտ Նէճիպ էֆենտին էֆ. բարեմաղթական աղօթք մը արտասանեց, որուն ներկայք «ամէն»ներով ձայնակցեցան։ Ետոյ 12 ոչխարներ մորթուեցան։ Ապա, Ճէմալ պէյ կոթողին ծովահայեաց երեսին վերտառութեան վրայ ծածկուած վարագոյրը բացաւ, և հետևեալ ոսկետառ արձանագրութիւնն ի յայտ եկաւ, Կայսերական Թուղրան ի գլուխ։

«Րէվնագ էֆզայի Սէրիրի Շէվքէթ
«Մէսիրի Օսմանի էս—Սուլթան Իպն—իւս
«—Սուլթան էլ—Ղազի Աբտ—իւլ—Համիտ
«Խանը Սանի Հազրէթլէրինին ներմի
«պէյինիճի Սէնէի տէվրիյէի ճիւլուսը Հիւ—
«մայունլարընըն խաթըրէի ֆախիրէսի օլ—
«մաք իւզրէ Անատոլու տէմիր եօլու Շիր—
«քէթի Օսմանիյէսի Թարաֆընտան ինշա
«օլունտու թէհէմմիւլէնին բէքը օլունմուշ տըր,
«1318.»

—Կոթողը կառուցուած է երկու խարիսխներու վրայ, ճերմակ մարմարէ, գեղեցիկ քանդակներով զարդարուած։ Բարձրութիւնն է 16 մեթր և լայնութիւնը 8 մեթր։ Վերոյիշեալ վերտառութիւնն երկու երեսներուն վրայ ևս քանդակուած է ոսկետառ։ Կոհակարեկ թումբը, որուն վրայ կանգնած է կոթողը, 800 մեթր երկայնութիւն, 8 մեթր լայնութիւն և ծովուն մակերեսէն վեր 4 և վար՝ 8 մեթր բարձրութիւն ունի։ Վրան կանգնած են 20 հատ ելեկտրական լապտեր, որք երէկ գիշեր վառեցան։

—Նորակառոյց ձկնարանին բացումն ևս երէկ կատարուեցաւ։ Նոր ձկնարանը, գետնայարկէ զատ, չորս յարկեր կ'պարունակէ ամէն հանգստաւէտ և առողջապահիկ պայմաններով օժտուած։ Ձուկերը պահելու և լուալու համար ալ յատուկ սրահ մը շինուած է, որուն մասնաւոր ծորակներ ծովու մաքուր ջուր կ'մատակարարեն։ Շէնքին եարին գտնուած մեծ վաճառատուն մը տարեկան 400 ոսկիի վարձու տրուած է Մր. Պէյքըրի, որ պաղ օդի մեթոտներէ պիտի վերածէ զայն։ Բացումը կատարուեցաւ ժամ 6ուկէսին։ Հրաւիրեալք խմբովին առաջին սրահն իջան, ուր Բ. Դիւան իմամներէն Իպրահիմ Էտհէմ էֆ. բարեմաղթական աղօթք մը կարդաց, որուն ներկայք ձայնակցեցան ամէններով։ Ետոյ Հանրային Պարտուց Քոմիսէր Սայիտ պէյ պարագային յարմար ճառ մ'արտասանեց, և Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար մաղթանքներէ վերջ, շնորհակալութիւն յայտնեց Վարչական Խորհրդին նախագահ Քոմանտան Պէռմէյ, Մր. Սմիթի և բոլոր անդամներուն ընծայած ջանքերուն համար։ Ետոյ աճուրդի դրուեցաւ կողով մը ձուկ, 17 օխա, (պալամուտ, լուֆէր և քէֆալ) 150 ղղ.ի սկզբնական գնով մը, որ ապա բարձրացաւ մինչև 600 ղղ.ի, և ձկնարանին վրայ մնաց։ Ձկնարանի վարչութիւնը նոյն ձուկերը զարդարուն սակառներու մէջ զետեղելով, Կայսերական Պալատ մատոյց։ Ետոյ հրաւիրեալք առաջնորդուեցան փառաւոր շքասեղանի մը առջև, ուր Քոմանտան Պէռմէյ ֆրանսերէն ճառ մ'արտասանեց, թուելով նոր ձկնարանին ընծայելիք օգուտները, և ըսաւ թէ ձկնարանին տարեկան զուտ հասոյթը, որ Հանրային Պարտուց Վարչութեան հաստատուած ժամանակ 16,000 ոսկի էր, տակաւ առ տակաւ 26,000 ոսկիի բարձրացած է, որ բովանդակ Թուրքիոյ ձկանց տուրքերուն կէսն է։ Այժմ ձկնարանը, աղի և գրոշմի տուրքերն ալ ի միասին, տարեկան 80,000 ոսկիի հասոյթ մ'ունի։ Ոգելից ըմպելիներու տուրքն ալ, որ առաջ 25,000 ոսկի կ'արտադրէր, այժմ 45 հազար ոսկիի բարձրացած է։ Քոմանտան Պէռմէյ իր ճառն աւարտեց Փատիշահըմ չօք եաշա բարեմաղթութեամբ։

ՎԵԶԻՐՈՒԹԵԱՆ աստիճան շնորհուեցաւ Սենեկապետ Րաղըպ պէյի, որ Կայսերական Պալատան Բ. Թարգմանիչ անուանուեցաւ, պահելով նաև, իբրև պատուակալ պաշտօն, Սենեկապետութեան պաշտօնը։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ ԽԻ ՎԻՐԱՒՈՐ ԶԻՆՈՒՈՐՔ.—Վերջերս Պուլկարիոյ սահմանագլխին վրայ, Պուլկար աւազակներու հետ տեղի ունեցած կռիւներու միջոցին վիրաւորուած օսմ. զօրքերը Կայսերական Իրատէով Պոլիս բերուած էին, Համիտիէ մանկանց Հիւանդանոցին մէջ դարմանուելու համար։ Կայսերական Իրատէ մը հրամայած է բժշկական ամէն խնամք ու դարման տանիլ վիրաւոր զինուորներուն, որպէս զի ժամ առաջ ապաքինին։ Օսմ. զինուորք այս առթիւ ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրած են Կայսերական արեւշատութեան համար։

ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Զինովև Կիրակի իրիկուն միայն՝ Եալթայէ մեկնած էր Սոֆեց պահականաւով, և հետեւաբար այս առաւօտ Պոլիս ժամանեց։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպան իշխան Միրզա Րիզա Խան քանի մ'օրէ ի վեր հիւանդ է։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ.—Յունաց Պատրիարքին առաջարկութեամբ, Վեհ. Կայսրը բարեհաճեցաւ զանազան պատուանշաններ և աստիճաններ շնորհել նաև Յոյն եկեղեցականներու, ժողովոց անդամներու և Պատրիարքարանի պաշտօնեաներուն։ Ա. Մեծարին՝ Աղեքսանդրիոյ Պատրիարք Տ. Ֆոտիոսի. Բ. Օսմանիէ՝ Տիդիմօթիքօնի Մետրապոլիտ Տ. Ֆիլոթէոսի. Բ. Մէճիտիէ՝ Պատրիարքարանի գործակատար Անտոնաքի Իֆիտիս էֆ.ի և Թուրքերէնի դիւանապետ Մ. Եանի Քլորիօի, ինչպէս նաև զանազան պատուանշաններ և աստիճաններ ուրիշ եօթն մետրապոլիտներու և յոյն հասարակութեան զանազան երեւելի անդամներուն։

ԴԱՆԻՈՅ թագաւորը «Տանպրոկ» պատուանշանին Ա. աստիճանը տուաւ Արքիպեղագոսի կուսակալ Ապէտին փաշայի։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԹԵՐԹԵՐՈՒՆ ՄԷՋ Կ'ԿԱՐԴԱՆՔ.—Վեհ. Սուլթանը որ բժշկութեան արուեստին յառաջդիմութեան մեծ փափաքող է, վերջերս հրամայած էր Համիտիէ մանկանց հիւանդանոցի բժիշկ Նուրի պէյը Վիեննա ղրկել, քաղաքիս մանկանց հիւանդանոցին մէջ կարմրախտի Մօզէրի շիճուկով դարմանելու եղանակին և անոր արդիւնքն ուսումնասիրելու համար։ Յանձնարարուեցաւ Բրոֆ. Էշէրիխի որ այդ մասին պէտք եղած դիւրութիւնը և տեղեկութիւնները տայ Տոքթ. Նուրի պէյի, որ վերջապէս համոզուած է այդ նորագիւտ շիճուկին բուժիչ զօրութեան։ Տոքթ. Նուրի պէյ մօտերս Ֆրանքֆորդ և Պէրլին պիտի երթայ այս մասին աւելի ընդարձակ գաղափար և փորձառութիւն ձեռք բերելու համար։ Ի դարձին Նուրի պէյ Կ. Պոլսոյ մէջ կարող պիտի ըլլայ ինքը պատրաստել այդ շիճուկն և անով դարմանել կարմրախտէ վարակեալ հիւանդները։»

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ Տեսչութեան օգնական և տպարանաց ընդհ. քննիչ Վսեմ. Բեսամիլ պէյի որդին՝ Մէհմէտ Նուրէտտին պէյ, որ 7 ամսէ ի վեր հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։ Թաղման հանդէսն երէկ կատարուեցաւ։ Մեր ցաւակցութիւնը կ'յայտնենք Վսեմ. Բեսամիլ պէյի։

ԴԻՐՄԱՆ դպրոց—մարտանաւը, Շէֆքէթ, որ 50 ուսանող և 350 նաւաստի կ'պարունակէ, երէկ առաւօտ Պոլիս հասաւ Պէրութէն, և 5 օր պիտի մնայ մեր նաւահանգստին մէջ։ Վեհ. Կայսրն իր ողջոյններն հաղորդել տուաւ հրամանատարին և ուսանողներուն։ Հրամանատարը, հիւրամեծար Աճէմ Ալի փաշայի ընկերակցութեամբ, այցելութիւն տուաւ նաւահանգստի վերատեսուչ Սամի փաշայի։ Շէֆքէթ ցորչափ Պոլիս մնայ, բարձրագոյն հրամանաւ, արքունի խոհանոցէն պիտի մատակարարուին ուսանողներուն և նաւաստիներուն կերակուրները։ Շէֆքէթ երէկ գիշեր լուսավառութիւն կատարեց Վեհ. Կայսեր ծննդեան տարեդարձին ի պատիւ։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ.—Կայսերական Իրատէ մը հրամայեց 50ական ոսկի բաշխել Համազգային Անկելանոցին ծառայող պաշտօնեաներուն։

ՀԵԼԼԵՆ ՆԱՒՈՐԴ գեռան իշխան Մավրօքօրտաթօ Նոյ. 3/16ին ողջամբ Պիրէոն ժամանելով, ջերմագին ընդունելութիւն գտեր է։ Իշխանն իր շնորհակալութիւնն հեռագրած է դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնէից։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնն հրաման ղրկեց ելմտական պաշտօնէից, որ պետական անտառներու և հանքերու արտադրութիւններէն ևս գանձեն զինուորական սպառազինութեանց ի նպաստ յաւելուածական տուրքը։

ՔՕԼԵՐԱ.—Նոյեմ. 2/15ին Եաֆայի մէջ քօլէրայի 3 դէպք և 1 մահ, և Լիտտայի մէջ 2 դէպք պատահած են։

—Հալէպի մէջ Նոյեմ. 12էն ի վեր նոր դէպք չէ պատահած։

ՄՍԻՆ ԳԻՆԸ.—Անցեալ շաբթու, Պոլսոյ հրապարակին համար, Ուզուն—Քէօփրիէ հասած են 4250 գարաման ոչխար և օխան 5 ու կէս ղրշ.ի բաշխուած են մսավաճառներուն միջև։ Գըվըրճըգ ոչխար չէ հասած։ Հասած են նաև 700 այծ, որոց օխան 4 ղրշ.ի ծախուած է։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ խնդրանօք, Կայսերական Իրատէ մը հրամայեց Տէֆթէրհանէի Վարչութեան, որ որբանոցի վերածուած Բրինքիբօ—Օդէլի փոխանցման ծախքը գանձէ վաճառման գնոյն վրայ (3,000 ոսկի) և ոչ թէ կալուածահամարի տոմարին մէջ արձանագրուած արժէքին վրայ (36,000 օսմ. ոսկի) և չպահանջէ նաեւ ոչ կրթական և ոչ զինուորական յաւելուածական տուրքը։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վիեննայի Մխիթարեանց Տպարանէն
Անգլիացի բանաստեղծ Բօփի
«Փորձ մը Քննադատութեան վրայ» անուն գործին Թարգմանութիւնը, Տր. Մալխասէ։
Կեդրոնատեղին է Ա. Պիպէռեան գրատունը, Պապը Ալի ճամբէն, Թիւ 12, Գին՝ գահեկան 6։ 3—3

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՔԱՐՏԻՖԻ, ՔՈՔԻ ԵՒ ՎԱՌԵԼԱՓԱՅՏԻ
Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Կիւլհանէ [illegible], Թ.3

Ծիլեալ մթերանոցը փոխադրուած է վերոգրեալ յոյժ կեդրոնական տեղը։ Պատրաստ է իր բազմաթիւ յաճախորդները գոհացնել հրապարակի գինով և ՃԻՇԴ ԿՇՌՈՒԹԵԱՄԲ հայթայթելով իրենց լաւագոյն հանքածուխներն ու վառելափայտերը։
25—13

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
ՎԱՐՁՈՒ
ՏԵՓՈՆԵՐ, ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ, ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ
(Appartements)
Ընդարձակ, Հանգստաւէտ, Օդաւոր
Սիրքէճի, Սուլթան Համամ հրապարակին վրայ, շինուելու նոր ՔԱԹԸՐՃԸ ՕՂԼՈՒ ԲԱՍԱԺԻՆ մէջ։ Դիմել Սենեկապանին։ 60—4

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑՒՈՑ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔՆ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Վեհ. Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Կայսերական Պալատ երթալով, պատիւ ունեցաւ Ն. Կայսերական Վեհափառութեան ներկայութեանն ընդունուելու։ Յունաց Տ. Եօաքիմ և Հայ—Կաթոլիկաց Տ. Պօղոս Էմմանուէլեան Ս. Պատրիարքները, Պուլկարաց Էկզարքը, Ասորիներու Պատրիարքը, և Քիլտանիներու փոխանորդն իրենց գործակատարներով, Հայ—բողոքականաց ազգապետ Պօյաճեան Ցակոբ էֆ., և ուրիշ հոգեւոր պետեր Ա. Սենեկապետ Բարձր. Հաճի Ալի փաշայի քով կ'գըտնուէին, երբ Կայսերական Պալատան առարողապետ Վսեմ. Իպրահիմ պէյ եկաւ հրաւիրեց զիրենք, և միւս հոգեւոր պետերուն հետ, Ս. Պատրիարքը՝ քովը ունենալով Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեան, ներկայացան Վեհ. Սուլթանին։ Յունաց Տ. Եօաքիմ Պատրիարքը շնորհաւորական և բարեմաղթական ուղերձ մը կարդաց, զոր Թուրքերէնի թարգմանեց Մեծ—Լոգոթէթ պէյը։ Վեհ. Սուլթանը՝ եղած բարեմաղթութիւններուն համար Իր գոհունակութիւնն յայտնելով, յարեց թէ մեծագոյն բաղձանքն է Իր ամէն կարգի հպատակներուն հանգստութիւնն և բարիքը, և ուրախ է որ իրենց հոգեւոր պետերուն միջոցաւ Իր Կայսերական բարիները կ'հաղորդէ անոնց։

Վեհ. Կայսր մեծարանաց արժանի եղան մասնաւորապէս Հայոց և Յունաց Պատրիարքներն և Պուլկարաց Էկզարքը։

* * Այս ընդունելութենէն ետքը, հոգեւոր պետերն ուրիշ սրահ մը առաջնորդուեցան և հոն մեծարանքներ եղան իրենց։ Ի վերջոյ Ս. Պատրիարքն այցելութիւն տուաւ Կայսերական Պալատան Ա. քարտուղար Բարձր. Թահսին և Ա. Սենեկապետ Բարձր. Հաճի Ալի փաշաներուն։

* * Տ. Բարթուղիմէոս Արք. Չամչեան, Տ. Մեսրոպ Արքպս. Սուքիասեան, ինչպէս նաեւ Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Ստեփան եպսկ. երէկ Կայսերական Պալատ երթալով իրենց հաւատարմական զգացումները մատուցին յառ Կայսերական Գահոյից։

—Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս եպիսկ. երէկ Պատրիարքարան երթալով տեսակցեցաւ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ.ի հետ և յետոյ այցելութիւն տուաւ Երէցեան Տ. Գէորգ Սրբազանի։ Տ. Ստեփաննոս եպիսկ. այցելութիւն տուաւ նաեւ կեդրոնական հրամանատար Բարձր. Սաատէտտին փաշայի։ Այսօր ևս կ'այցելէ ուրիշ պետական բարձրաստիճան անձնաւորութեանց։

—Վեհ. Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ երէկ երեկոյ լուսազարդուած էին Պատրիարքարանը, Երուսաղէմատունը, Ս. Պատրիարքին Բերայի բնակարանը, Տ. Բարթուղիմէոս Արքեպս.ին բնակարանը, Հիւանդանոցը, Խասգիւղի որբանոցը, Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանի Շիշլիի բնակարանն և պաշտօնաւոր անձերու բնակարանները։ Պատրիարքարանին մէջ Փոխանորդ Սրբազանն ընդունեց հիւրերը։ Մայր—վարժարանի աշակերտները Վեհ. Կայսեր ձօնեալ երգեր երգեցին։ Փոխանորդ Սրբազանը բանախօսութիւն մ'ընելով, մաղթանքներ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին Թանկագին կենաց և արեւշատութեան համար։ Երգեցիկ աշակերտաց շաքար բաշխուեցաւ։

—Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան, Վեհ. Կայսեր Ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ Կայսերական Պալատ երթալով, իբրև նախկին Պատրիարքական Տեղապահ, Հաճի Ալի փաշայի միջոցաւ շնորհաւորական և բարեմաղթական ուղերձ մը մատոյց յառ Կայսերական Գահոյից և Ն. Վեհափառութեան բարիներն ընդունելու արժանացաւ, և ապա այցելեց Թահսին փաշայի և Հաճի Իզզէթ փաշայի։

—Նըպաստից Յանձնաժողովն այս առաւօտ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Անդամներէն Թէլեան էֆ. պահ մը միայն ներկայ կրցաւ գտնուիլ, վասն զի վաղուան Խառն Ժողովոյ օրակարգը պատրաստելու համար ստիպուած էր կանուխէն Պատրիարքարան գտնուիլ։ Յանձնաժողովը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ «Մայրենի լեզու»ներու սպառման խնդրոյն վրայ կարգադրութիւններ ընելու համար։

—Մանչէսդըրէ կ'գրեն մեզ Նոյմ. 10 Թուով.— «Վերջերս քահանայի խնդրոյ մասին եղած յուզումը բոլորովին հանդարտած է այժմ, բայց Տ. Զաւրայեցի տակաւին հոս է, եկեղեցւոյ աւելէն եկած անձնանոթ տեղ մը կ'բնակի. կ'ըսուի թէ հոս պիտի մնայ և հաստատուելու համար տնական պատրաստութիւններ կ'տեսնէ։ Ձեզ կրնար ըսել թէ ո'րքան ստոյգ է այս, քանի որ Տ. Հայրն ինքն ալ մէկու բան մը կ'յայտնէ իր մտադրութեան վրայ։»

—Իզմիրէ մեզ գրուած նամակի մը մէջ կ'կարդանք (2 Նոյմ.) «Կ'հաւաստուի այն լուրը թէ Մելքիսեդեկ Սրբազան այսօր վաղն իր հրաժարականը պիտի տայ։ Շատերուն թեկնածու առ այժմ Երէցեան Գէորգ Սրբազանն է, բայց չի գիտցուիր թէ կ'ընդունի՞ կամ ո'չ։ Հակառակ պարագային կ'մտածեն Արմաշական մ'ընտրել. երիտասարդ, աշխոյժ և գործունեայ. քարոզիչ ըլլալու հարկ չկայ, Իզմիրցին այնչափ քարոզի պէտք չունի, քարոզն իր փորին մէջն է։ Մերկերեան էֆ., Տնտեսական Խորհրդոյ Ատենապետն ալ հրաժարեցաւ։ Իրաց այս անհեթեթական վիճակին մէջ պէտք էր ժամանակ մ'ևս շարունակել իր պաշտօնը, որպէս զի Առաջնորդարանի խեղճ պաշտօնեաներն ալ ծանր բեռան տակ չճնշուին։ Այսպիսի պարագաներու մէջ կարծեմ պէտք էր անպատճառ Գաւառական Ժողով գումարել բան մը տնօրինելու համար, բայց այս մասին ձայն ձուն չկայ։»

—Հայ—հռովմէական հասարակութիւն.—Հայ—հռովմէականաց Կ. Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեան երէկ առաւօտ Սահզբ Աղաճի պատրիարքանիստ եկեղեցւոյն մէջ բարեմաղթական աղօթք կատարեց ի ներկայութեան Ատանայի և Խարբերդի առաջնորդ Թէրզեան և Իսրայէլեան Եպիսկոպոսներու և եկեղեցական ու աշխարհական երեւելիներու։ Տ. Պօղոս Պատրիարք ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար, որուն մասնակցեցան ներկաներն ամէններով։ Գործակատար Շէհրեան Յովսէփ էֆ. ևս Թուրքերէն ճառ մը կարդալով, բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր Թանկագին կենաց և արեւշատութեան։ Ապա Էմմանուէլեան Սրբազան հետն ունենալով գործակատար Շէհրեան Յովսէփ էֆ., ինչպէս նաև Գազրիկեան Դերապայծառ և հասարակութեան երեւելիներէն Խայաթ էֆ.՝ Կայսերական Պալատ գնաց և միւս հոգեւոր պետերուն հետ պատիւ ունեցաւ ներկայանալու Վեհ. Կայսեր։ Յետոյ Բարձր. Հաճի Ալի փաշայի և Բարձր. Թահսին փաշայի այցելեց։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ.—Շբ. իրիկուն Գատըգիւղ, Արագեանց բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ Մկրտիչ էֆ. Մանուկեանի նշանախօսութիւնն Օր. Եօժէնի Արագեանի հետ, ազգականներու և բարեկամներու ներկայութեամբ։ Այս բարեդէպ խնամութիւնը խնդութեամբ կ'լեցնէ երկու ծանօթ ու պատուաւոր ընտանիքներու բազմաթիւ համակրողները։ Մկրտիչ էֆ. Մանուկեան հանրածանօթ դէմք մ'է առեւտրական հրապարակի վրայ իր պարկեշտ գործունէութեամբ և վարչական շրջանակներու մէջ իր արդիւնաւոր ու խոհական պաշտօնավարութեամբ։ Օր. Եօժէնի Արագեան զարգացած մտքի տէր Հայուհի մ'է, ընտանեկան բոյն մը կազմելու ամէն ձիրքերով օժտուած։ Մեր խնդակցութիւնները՝ այս նշանախօսութեան առթիւ։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ.—Դեկտ. 1 (Ը. Ն) Բշ. գիշեր ժամ 9ին Թեւթօնեայի սրահին մէջ նուագահանդէս մը պիտի տրուի թաւջութակահար Տիրան էֆ. Ալիքսանեանի կողմէ, դաշնակահար Մ. Հանրի Ֆուրլանիի աջակցութեամբ։ Յայտագիրը շատ ճոխ է և կ'պարունակէ կտորներ Պէթովէնէ, Օպէրէ և ուրիշ մեծանուն երաժիշտներէ։ Մուտք ½ Օսմ. ոսկի։ Տոմսակները կ'ծախուին Բէլլէր և Քօմանտինէր վաճառատուններուն մէջ, և նուագահանդէսին իրիկունը, Թեւթօնեայի մէջ։ Սրահին դուռները գոց պիտի մնան երաժշտական կտորներու նուագումի միջոցին։ Գեղեցիկ առիթ մը՝ երաժշտասէրներուն համար, որք անշուշտ հաճոյքով պիտի ունկնդրեն տաղանդաւոր Հայ արուեստագէտ մը։

ՔԱՂ. ԱՔԱԿԱՆՔ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. Ազգայնականներու հացկերոյթը.—Ֆրանսական Հայրենեաց Դաշնակցութեան (նախկին Պուլանժէական մարմին) պետերն անցեալ Դշ. հացկերոյթ մը տուին ի պատիւ ազգայնական երեսփոխաններուն և Բարիզի քաղաքային խորհրդի պետին։ Ներկայ էին հարիւրէ աւելի ազգայնականներ։ Մ. Ժիւլ Լըմէդր, ականաւոր գրագէտ և Դաշնակցութեան նախագահը, համամիտ չգտնուեցաւ Ֆրանսայի հետեւած քաղաքականութեան և մասնաւորապէս դէմ խօսեցաւ ընկերվարականաց պետ՝ Մ. Ժօրէսի որ թէ՝ Երեսփոխանական Ժողովին և թէ Բըթիթ Րէբիւպլիքի մէջ Ներհակ Զինակցութիւնն Երկեակին հակակշիռ անուանած էր։ «Մինչ Անգլիա և Գերմանիա իրենց սպառազինութիւնները կ'աւելցնեն, ասդին Ֆրանսայի բանակը կ'լուծուի և նաւատորմը կ'ակարացուի։ Ֆրանսա, ներկային մէջ կորսնցուցած է իր բարոյական հեղինակութիւնը, և ճշմարիտ Ֆրանսացիները պէտք չէ հանդուրժեն ասոր։ Այս պատճառաւ ազգայնականներուս պարտքն է Ֆրանսայի աչքը բանալ։ Ֆրանսական Հայրենեաց Դաշնակցութեան ջանքը պէտք է ըլլայ աւելի ժողովրդական սկզբունքներու քարոզութիւնը և գործադրութիւնը։» Մ. Ժիւլ Լըմէդր կ'ուզէ որ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահն ալ ընտրուի ուղղակի ժողովրդեան քուէով, ինչպէս կ'ըլլայ Միացեալ Նահանգաց մէջ, բայց հանրապետական թերթերը չեն ընդունիր այս առաջարկն, ըսելով թէ Նաբոլէոն Ա. և Նաբոլէոն Գ. ալ այս կերպով ընտրուած են։ Ներկաներէն նախորդ պատերազմական նախարար՝ Մ. Քավէնեաք ալ խիստ լեզուով խօսեցաւ Մ. Ժօրէսի դէմ, թէպէտ ըսաւ թէ Դաշնակցութեան քարոզած բոլոր սկզբունքներուն համամիտ չէ։ Ետոյ խօսեցաւ Ընթրանսիժանի խմբագրապետ Մ. Հանրի Րօշֆօր, իր սովորական սրաբանութիւններովը հաւաքելով իր հակավարչական ծայրայեղութիւնները։ Վալտէք Ռուսօյի Սերապայի մէջ կատարած ճամբորդութեան և անոր հետեւած քաղաքականութեան վրայ խօսելով ըսաւ. «Ազգայնականներս կ'ուզենք այնպիսի Հանրապետութիւն մը, որ հանրապետականներով կազմուած ըլլայ։ Մ. Վալտէք Ռուսոյի քաղաքականութիւնը բոլորովին հակառակ է ասոր։» Ի վերջոյ համակրական ցոյցեր եղան տարագիր Պուլանժէական Տէրուլէտի և Մարսէլ Աւպէրի համար։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂԸ.—Յայտնի է թէ ֆրանսական կառավարութիւնն իր Միջերկրականի տորմիղէն մէկ քանի գլխաւոր մարտանաւերն ետ կանչեց. այս արարքը մեծ դըժգոհութիւն պատճառած է Պետերսպուրկի պաշտօնական շրջանակներուն և բոլոր ռուս ժողովրդեան մէջ։ Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ Միջերկրականի Ֆրանսական տորմիղն իր արդի վիճակին մէջ պարզ խաղալիք մ'է և դիւրաւ կրնայ որ այդ վը-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782 — ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ ժիշնորդութեամբ ստորագրելոյ, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կապագրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ թիւ 1։

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ուճանելով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխն և պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհածաւալ տատասեաճանութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

"ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ"Ի

ՆՈՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԻՆ

Առաջնորդ Վաճառականաց հրատարակիչը պատիւ ունի ծանուցանել իր ընթերցողներուն թէ ինչ ինչ դիւրութիւններու համար պատշաճ դատած է համաձայնութիւն կնքել հանրածանօթ տըպագրիչ — հրատարակիչ Նշան էֆ. Պէրպէրեանի հետ, որ յօժարած է իր վարած Հանրագիտակ Մանկավարժական Թերթին ամսական չորս թիւերէն մին յատկացնել լոկ առեւտրական նիւթերու, նո՛յն այն ծրագրով և խմբագրութեամբ, որով ցարդ կ'հրատարակուէին Առաջնորդ Վաճառականացի տետրերը։ Հետեւապէս, Հանրագիտակի Վաճառականներու եւ Գրագիրներու բաժինը շարունակութիւնը պիտի ըլլայ Առաջնորդ Վաճառականացին, սա՛ տարբերութեամբ որ իւրաքանչիւր թիւ պիտի զարդարուի մէկէ աւելի նպատակայարմար պատկերներով, զոր պիտի փորագրէ Ն. էֆ. Պէրպէրեան իր ծանօթ ճարտարութեամբ։ Անոնք որ Առաջնորդ Վաճառականացի Բ. հատորին համար բաժանորդագրուած էին, պիտի ստանան Պացեալ թիւերը, իրենց վճարումին համեմատութեամբ, իսկ նոր բաժանորդները նախորդ տետրերու շարունակելի յօդուածներուն ամփոփումը պիտի գտնեն հրատարակելի թիւերուն մէջ։

Առաջնորդ Վաճառականացի Զ. տետրը, կամ որ նոյն է Հանրագիտակի Վաճառականներու եւ Գրագիրներու Բաժինն Ա. թիւը պիտի հրատարակուի Դեկտ. ի վերջերը, առեւտրական հրապարակի վըրայ հանրածանօթ Հայ վաճառականի մը պատկերով։

Բաժանորդագրութեան համար դիմել Նշան էֆ. Պէրպէրեանի, Պապը Ալի ճատտէսի, թիւ 38, Իգտամ լրագրի տըպարանին դէմ, և խմբագրութեան համար՝ Սիմոն Զէօմլէքճեանի, նոյն հասցէով։

Գին 12 թիւերու 12 ղրշ. գաւառաց համար, Թղթատարի ծախքն հրատարակչին վրայ, և 9 ղրշ. Պոլսոյ համար։ Ձեռքէ պիտի ծախուի 30 փր։

ԳԵՐՄԱՆԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ԳԻԾ

HAMBOURG-AMERICA եւ DEUTSCHE LEVANTE LINIE

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՆԵՒ-ԵՈՐՔԻ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԻՑ ՄԻՋԵՒ ՀԱՍՏԱՏԱԾ ՆՈՐ ԳԻԾԸ

«Սիծիլիա» Նիւ Եորքէ կ'սպասուի Պոլիս Հոկտ. 25ին. վերադարձ Նոյմ. 8ին.
«Ճօրճիա» » » » Նոյմ. 23ին. » Դեկտ. 8ին.

Նիւ-Եորքէ մեկնելով պիտի հանդիպին Մալթա, Պոլիս, Նովորոսիսք և Օտեսա։ Վերադարձին՝ Պոլիս, Մարմարայի եզերքները, Զմիւռնիա, Բիրէա, Բաթրաս, Մալթա, Ալճերիա և Նիւ-Եորք։ Նպաստաւոր պայմաններով բեռ և ճամբորդ կ'ընդունին համայն Միացեալ Նահանգաց համար։

Deutsche Levante Linie Ընկերութիւնը բաց է սոյն գծէն, Արեւելից կողմը կ'դրկէ իր շոգենաւները կանոնաւոր կերպիւ, ամէն 8—10 օրն անգամ մը Համպուրկէ, ամէն 15 օրն անգամ մը Անվերսէ, և ամիսն անգամ մը Նիւքասըլէ և Րօթէրտամէ, Զմիւռնիոյ, Պոլսոյ և Սեւ Ծովի համար։

Therapia. Stamboul և Pera շոգենաւք ճամբորդաց համար ընդարձակ սրահ, Ա. կարգի սեղան, ելեկտրական լոյս, բժիշկ և նուագախումբ ունին։

Համպուրկէ և Անվերսէ կ'սպասուին «Թասոս» Հոկտ. 17ին, «Թարսոս» 23ին, «Բերա» Նոյմ. 2ին, «Բիրկոս» 1ին, «Բիլոս» 11ին, «Լերոս» 12ին.

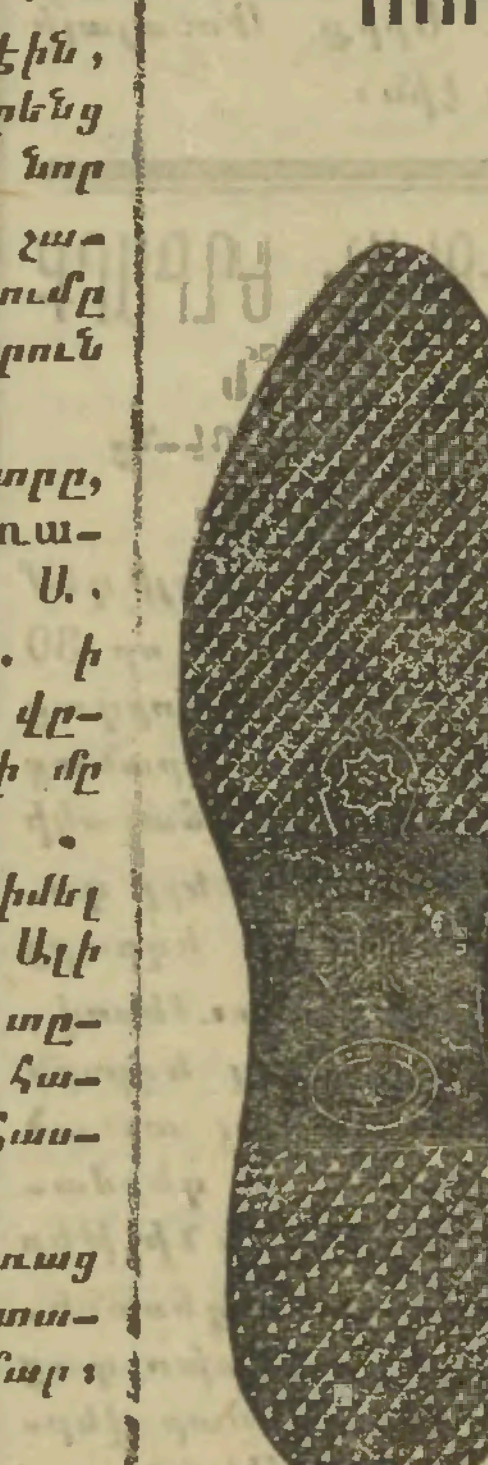
Վերադարձ «Վոլոս» Հոկտ. 23ին, «Թինոս» 25ին, «Թէրափիա» 29ին, «Սքիրոս» 30ին։

Դիմել մանրամասնութեանց համար, իրենց Գործակատարին ի Պանտրմա։

Յ. Ս. ՄԻՍԻՐԵԱՆ և Ընկ.

Հեռագիր. Missirian Panderma — H. S. Missirian et Cie

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԼԱՍԹԻՔՆԵՐ "ԲՐՕՎՕՏՆԻՔ"

Կ'յանձնարարուի ամէնուն աղէկ ուշադրութիւն ընել չուրջի սա չորս նշաններուն, և մանաւանդ 1888 ԹՈՒԱԿԱՆԸ կրող ԱՍՏՂԱՆԻՇԻՆ, ու վաճառատան «ԲՐՕՎՕՏՆԻՔ» անուանին որ ռուսերէն գիրերով գրուած է անոր մէջը։

Այս ընտիր և առաջնակարգ ռուսական լասթիքը կը ծախուի, կօշիկի ամէ՛ն գըլխաւոր վաճառատուներուն և լասթիք ծախող բոլոր խանութներուն մէջ։ Ու բուն մթերանոցն է.

ՊՕԼԻՍ, ԷՆՏ. ՔԷՕԼԼԷ

Մեծ—Թիճարէթ Խան Թիւ 4

1888

50—6

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ Է

ԲՐՕՖ. Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱՃԵԱՆԻ երկասիրած ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՇ. ԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ, Յ. Մաթէոսեանի ընտիր տպագրութեամբ և ճոխ կազմով։ Կ'բովանդակէ 59 պատկեր և 12 քարտէս, ամենքն ալ մաքուր և խնամեալ։

Դպրոցներու մէջ օգտակարապէս գործածուելու սահմանուած դասագիրք մ'է։ ԳԻՆ 14 ՂՐՇ.։ Կեդրոնատեղի, Յ. Մաթէոսեան վաճառատունը, Կ. Պոլիս և հեղինակին քով, Մարզուան։ 4—4

ԴԱՇՆԱԿԻ ԴԱՍԵՐ

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐ ՕՐԻՈՐԴԻ ՄԸ ԿՈՂՄԷ

որ Վառնեաւոյ երաժշտական վարժարանէն վկայեալ է

Մասնաւոր և դիւրին մեթոտ, որ արագ յառաջդիմութիւն մը կ'ապահովէ

Չափաւոր գին

Բերա, Նէնիճի փողոց, Թաղապետական պաշտօնատան մօտ, Քամօնտօ խան, գետնայարկ թիւ 4։ 16—14

Այցելութիւն, ՁՐԻ
Օրինակ, ՁՐԻ
Փորձ, ՁՐԻ
Գնահատում, ՁՐԻ

Մեր Վաճառատան սաէպ սաէպ կը հասնին Հնդկաստանի, Սէյլանի, Չինի և Ճավայի ընտրելագոյն ապրանքները

ԹԷՅԵՐ

որք մեծ քանակութեամբ կ'սպառին։ Այս անգամ հասած և հասնելիք լաւագոյն թէյեր շատ գոհացուցիչ գներով կ'վաճառուին։ տուներու մէջ գործածելու Թէյեր շատ խնամով զատուած են որք գոհ կ'թողուն այցելուները։

Այցելեցէք ԱՒԵՏԻՍ ԱԼԷՄԵԱՆԻ Վաճառատունը, Թահմիզ փողոց, Թիւ 49, Կ. Պոլիս։

Գաւառներու յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին գոհացուցիչ պայմաններով։ 91

قطران حقی اکرم

Goudron Hakki Ekrem

ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԱՐՔԻՒՆԵՐ

(Գոմնէք դեղէ), Նոյնիս հազերն եւ ընչառքելութիւնները դարմանող այս ազդու դեղը մեծապէս գնահատուած է մեր երկրին առաջնակարգ բժիշկներուն մեծ մասին կողմէ և Բժշկական Ժողովին ու հանրային Առողջապահական վարչութեան կողմէ ընդունուած և վաւերացուած է։ Կ'ծախուի Պոլսոյ բոլոր դեղագործեց մթերանոցներուն և դեղարաններուն մէջ, ի Բերա, գլխաւորապէս կ'ծախուի «Ասպարէզ» եւ «Նորմալ» դեղարաններուն մէջ։

25—5 Հեղին. Դեղագործ ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄ

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսօ Մ. Եղբարց յունական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտօի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսօ Մ. Եղբարց ժառանգաւոր պատրաստած քօնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով, նոյնը կ'հաստատեն նաեւ մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։ Պարպարէսօ Մ. Եղբարց քօնեաքին տրուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագիրներն աւելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և սպառումը՝ առաջին աստիճանի, մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

Սոյն վաճառատան մէջ կ'ծախուի նաեւ, բեռ կչռելու համար բնաւ չուրոզ [illegible], Ցունաստանի ընտիր օճառ և հելլենական բերքեր, տպագրութիւններ ու ձեռարուեստներ։

Մենաշնորհեալ պատուի) Արծաթ Խաչ Ս. Փրկչի
) Հայթայթիչ արքայական տան Ն. Վեհ. Ցունաստանի թագաւորին 50—4

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Կ. Պոլիս. Առ Գ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕԽՐԻՍԹՕ Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ, Կալաթա

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Co

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշակ ճամբայ, Ղալաթիա Սէրայի դիմաց։

Բերա) Շիշակ ճամբայ Փօն-Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին.
Ղալաթիա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եաեւ.) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպոլ) Սուլթան Համամ թիւ 2.) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց թիւ 13.
Սկիւտար, Չարշի Պօյու, Թիւ 120.

Կեղծէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է Ընկերութեան կեդրոնական վարչատեղին կ'գտնուի Բերա, Շիշակ ճամբայ, Թիւ 343 և 343 կրկին, Տիւզ Օղլու Սարքիս Պէյի տունը։

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ — ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ և պահեստ 7,400,000

Շէնքի, կարասիի, ապրանքի եւն. ապահովագրութեան համար դիմել

ԿՐՕՆՈՒԷԿ, ՏԸՆԼՕԲ և Ընկ.

8, Գօճամանն օղլու խան, Պոլիս

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻ ՋԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՑ

Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ"Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	6 Մեճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ »	3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ »	1 ½ »
ՋՆՋՈՒԹԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20 Փր.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ Բոստ յոքալով	12 դրշ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » »	7 Մեճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	36 Ֆր.
» ՎԵՑԱՄ. 18 ԵՌԱՄՍ.	9 Ֆր.

ԱՆԳԼ. ԼԻՐԱ 119 դրշ. — 20 ՖՐ.ՆՈՑ 84½ դրշ. — ՔՐԻՄԻՑ 55 դրշ.

Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառի համար։ ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ

Թղթատարութիւնը՝ մեր վրայ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (133)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ՋՈՀԵՐԸ

ԳԻՐՔ Բ.

ՀԷՔԴՈՐ ԻՇԽԱՆՆ ԵՒ ԱՆՄԵՂ ԿՈՅՍԸ

ԽԴ.

Ատրիէն շալ մ'առաւ ուսին վրայ և գլուխը դրաւ գլխարկ մը որուն ժանեակէ սեւ քօղն անթափանցելի դիմակ մ'անցուց երեսը։ Ցետոյ, կանթեղին պատրոյգը վար առաւ, ծառաներու սանդուղէն իջաւ, պարտէզէն անցաւ և կարբել ծառուղին ելաւ։ Պզտիկ դրան բանալին հետ առած էր։ Գիշերը մութ մութ էր։ Խիտ մշուշ մը ծաւալած էր մթնոլորտին մէջ։ Հազիւ թէ Շանզ Էլիզէի ծառերուն ստուերները կ'երեւային հոս հոն։ Բիէռ Շառոնի աջ մայթին վրայէն մինչև Պուասի տ'Անկլա փողոցին անկիւնը գնաց։ Մ. տը Շալէն կ'սպասէր հոն։ Ճանչցաւ Ատրիէնը, կամ ժամուանդ փուշակեց մթութեան մէջ և դիմաւորելու գնաց։—Հոս մի՛ մօտենաք ինծի, ըսաւ Ատրիէն ցած ձայնով, առանց կենալու։ Աւելի հեռուն երթանք։ Ետեւէս եկէք։

Քայլերը փութացուց և միայն Բիվոլի փողոցի կամարներուն տակ կեցաւ։ Դուքսն անոր քով գնաց։ Վարպետ կառավարղուհին այնպէս կ'ձեւացնէր թէ հազիւ կրնար ոտքի վրայ կենալ.—Ինչ ունիք, հարցուց ծերունին մտահոգութեամբ, Ատրիէնի դողալը տեսնելով։

—Կ'վախնամ։

—Ինչ բանէ կ'վախնաք, քանի որ ես հոս եմ։

—Եթէ մէկը տեսնէ մեզ...։

—Ճի՛շդ է։ Ջենք կրնար խօսիլ սա Ակուսիին մօտ, ուր այնքան բարեկամներ ունիմ։ Կրնայ ըլլայ որ ճանչցուիմ։

—Ո՞ւր երթանք։

—Ապահով տեղ մը։ Վստահութիւն ունի՞ք վրաս։

—Եթէ վստահութիւն չունենայի, հոս կուգայի։

Դուքսը սեղմեց Ատրիէնի ձեռքը, իր շնորհակալութիւնն յայտնելու համար այս պատասխանին առթիւ։ Վարձու պարապ կառք մը կ'անցնէր։ Դուքսը կեցուց, աղջիկը կառքին մէջ նստեցուց, ինք ալ անոր քովը նստաւ և ըսաւ կառապանին.— Շօսէ տ'Անթէնի և ծառուղիին անկիւնը։

Կառքը ճամբայ ելաւ։

* *

Դառնանք Շալէնի ապարանքը։ Դքսուհին, Ատրիէնի դուրս ելնելէն անմիջապէս ետքը, ուզեց աւարտել ընդմիջուած նամակը։ Բայց նախ ցած ձայնով կարդաց հետեւեալ տողերը, զորս գրած էր արդէն. «—Սիրելի՛ Ռօժէս.—Ստացայ սիրելի նամակդ։ Ուրախ եմ իմանալով որ յաճախ կ'խորհիս մորդ վրայ որ միշտ կ'խորհի քու վրադ։ Կ'մօտենայ վայրկեանն ուր պիտի աւարտի քու կամաւոր աքսորիդ պայմանաժամը։ Քիչ ատենէն պիտի միանանք և պիտի մոռնանք անցեալը, ապագայիդ վրայ միայն մտածելու համար։ Կ'ուզէի որ բարի լուրեր հաղորդելու կարող ըլլամ։ Դժբախտաբար անկարելի է, վասն զի բարւոքում մը չկայ վիճակիս մէջ։ Բայց դէթ սա անպատում մխիթարութիւնն ունիմ որ քովս կ'գտնուի հրեշտակ մը, որ իր կեանքին մէկ մասն առանց վարանելու պիտի տար, իմս երկարելու համար։ Այս հրեշտակն Ատրիէն տը Լամինն է որուն խօսքն ըրի վերջին նամակիս մէջ։ Ատրիէն քու հօրդ վաղեմի բարեկամներէն մէկուն աղջիկն, և ազնուական սերունդի մը վերջին շառաւիղն է։ Ատրիէն աղքատ է, բայց իր ազնուականութիւնը մաքրին կ'հաւասարի։ Հարստութիւնը մեծ բան մը պիտի չաւելցնէ իր դէմքին հրապոյրներուն վրայ։ Երեւակայէ՛, Ռօժէ՛, որ խորհուրդ մը յղացայ, որուն իրականացումը քենէ կախում ունի, այսինքն՝ ինձ չյամնուելիլ Ատրիէնին, և աղջիկս անուանել զայն։ Երբ դուն ալ ճանչնաս Օր. տը Լամինը, ո՛վ գիտէ թէ ինծի պէս և թերևս ինձմէ աւելի պիտի չփութաս իրականացնելու իմ այս երազս...։

Նամակը մինչև հոս եկած էր։ Տիկին տը Շալէն գրիչը ձեռք առաւ։ Մելանին պիտի թաթխէր երբ յանկարծ կեցաւ, բերանը կիսաբաց, աչքերը մոլորուն...։ Գրիչը ձեռքէն խոյս տուաւ, մինչ աննկարագրելի անձկութեան արտայայտութիւն մը կ'նկարուէր դէմքին վրայ։ Փորձեց մարդ կանչել, բայց չնչասպառ կոկորդէն ձայն մը դուրս չելաւ։ Աչքերը սեւեռեցան, և կարկամած ձեռքերը վերմակը պատռեցին։ Ջղային դող մը ցնցեց բոլոր մարմինն և դողացուց մահիճը։ Այս սարսափելի տագնապը քանի մը երկվայրկեան միայն քշեց։ Յանկարծ անդամները դիակնային կարծրութիւն մը ստացան։ Դքսուհին տկար հառաչ մ'արձակեց և բարձին վրայ ինկաւ։

* *

Ասիկա տեղի կ'ունենար ճիշտ այն վայրկեանին երբ Մ. տը Շալէն, զգայաչան սիրով արբշիռ, Սէն Ֆլօրանթէն փողոցի անկիւնէն կառք կ'նստեցնէր Ատրիէնը։

Նոյն պահուն ուրիշ ոչ նուազ եղերերգական դէպք մը տեղի կ'ունենար Ֆրանսուա Ա. փողոցի ապարանքին մէջ։ Իշխան Հէքդորի կողմէ իր բարեկամներուն ի պատիւ տրուած ճաշն հետզհետէ ոգեւորեալ ու աղմկալի եղած էր։ Տքդ. Ֆրէպօ ինքզինքին չէր խնայեր երբեք. և կ'սկսէր չափազանցել ու խօսած ատեն կակազել։ Ֆօսառօ ալ սովորականէն աւելի ոգեւորուած էր և գինիին ազդեցութեան տակ կ'երեւար միւսներուն պէս, բայց փութանք ըսելու որ գինովութիւնը կեղծ էր։

—Պատուելի՛ս բարեկամներս, ըսաւ յանկարծ, գիտեմ որ մեր յարգելի կոչնատէրն անակնկալ մը պիտի ընէ մեզ։ Այդ անակնկալը կ'պահանջե՛մ։ Եթէ մեր բարեկամը քիչ մ'եւ ուշանայ, կարծեմ թէ այլ ես ի վիճակի պիտի չըլլանք զայն ըմբռնելու վասն զի, վա՛յ թշուառական, ամէն բան սկսած է դառնալ չուրջերնիս, և ջահերուն մոմերը խօլ պար մը կ'դարձնեն։

—Այո՛, այո՛, պոռացին հրաւիրաւորներն անոնք որ տակաւին ոյժ ունէին պոռալու, անակնկա՛լը, անա-կնկա՛լը։

Հէքդոր ցնցուեցաւ և թաչկինակը տարաւ ճակտին որ քրտինքով ողողուած էր։

—Բարեկամներս..., սիրելի՛ բարեկամներս, ըսաւ Անդօնէն Ֆրէպօ ոտք ելնելով դժուարութեամբ, բարեկամս, մեր պատուական բարեկամ Իշխան Հէքդոր խօսք պիտի առնէ։ Լռութիւն կ'պահանջեմ։ Ինչ որ մտադիր է պատմել ձեզ շատ հետաքրքրական է։ Պիտի ըսէ, օրինակի համար, թէ զինք բժշկողն ես չէի։ Պիտի ապացուցանէ թէ ես Բարիզի Բժշկական վարժարանէն վկայեալ բժիշկ, մասւ արժէք չունիմ ուրիշ բժշկի մը քով որ բժիշկ չէ, և սակայն բժշկութեան վրայ շատ աւելի բան գիտէ քան որչափ գիտենք ես ու բոլոր պաշտօնակիցներս։ Կարգն եկաւ Իշխան Հէքդորի։

Անդօնէն Ֆրէպօ նստաւ ծափահարութիւններու մէջ և գաւաթ մը Շամբանեաի գինի խմեց։ Հէքդոր ոտք ելաւ։—Ազնիւ բարեկամներս, ըսաւ նախ պղտոր ձայնով մը որ գրեթէ իսկոյն պայծառացաւ, մի՛ վախնաք, կարճ պիտի խօսիմ։ Կուզէ՞ք գիտնալ անունն այն բժշկին որուն խօսքն ըրաւ մեր սիրելի Ֆրէպօն, և որ բժիշկ չըլլալով, բոլոր բժիշկներէն աւելի վարպետ է։ Անունն է Վեհաշուք Սէր։

Հրաւիրեալները կարծելով որ կատակ է, «պրավօ» պոռացին։ Միայն Պարոն տը Ֆօսառօ յօնքը պռստեց և ըսաւ բանագրաւիկ ժպիտով մը.—Հանելուկին լուծումը կ'ուզենք։

—Լուծո՞ւմը, կրկնեց Հէքդոր։ Ա՛հ, շատ պարզ է։ Հացկերոյթը, որ այս սեղանին չուրջը կ'միացնէ մեզ այս գիշեր, ամուրի կեանքէն հրաժեշտ առնելուս ճաշն է։ Իշխան Դոգոր ապրեցաւ։ Հիմակ Իշխան տը Բազդէլ Վիվանը պիտի ապրի։ Կ'սիրեմ ու կ'սիրուիմ, և այն զոր կ'սիրեմ, կինս պիտի ըլլայ ամիսէ մը։

—Որքան աղէկ ըրիր անճապարելով, մտածեց Ֆօսառօ։ Ամէն բան պիտի երթայ մեր ձեռքէն։

Սոսկալի մխոր մը յաջորդեց Հէքդորի այս վերջին խօսքերուն։ Մտիեր կ'լռէին խլացուցիչ աղմուկին մէջէն։—Իշխանին կենացը, կակազեց Ֆրէպօ գաւաթը լեցնելով։ Մեռաւ Դօգօր, կեցցէ Հէքդոր։ Մարդուն վրայ մարմինք կուգայ հոս։ Երթամ քիչ մ'օդ առնեմ։

Բժիշկը սեղանէն ելաւ և ծխարան գընաց երերալով։ Ճամբան, Սէզար միացաւ անոր, թեւը մտաւ եւ թռնուոր դէնքերուն տակ գտնուած բազմոցը տարաւ։ Հոն, թեւը քաշեց։ Ֆրէպօ նստաւ կամ ժառանգաւոր ինկաւ բազմոցին վրայ։—Սիրելի՛ Տօգդոր, ըսաւ Պարոնը, չե՞ք վախնար որ Մ. տը Բազդէլ Վիվան իր ոյժը չարաչար գործածէ և հիւանդութիւնը կրկնէ։

Անդօնէն հաստատական նշան ըրաւ մեքենաբար։—Կ'ուզե՞ք որ ձեզ դրկեմ, շարունակեց Սէզար։ Խրատական մը խօսեցէք իրեն։

—Խրատակա՛ն մը..., կրկնեց։ Ա-դուոր խրատական մը խօսիմ իրեն, և խորհուրդ տամ որ երթայ պառկի։ Բայց գըլուխս կ'դառնայ։ Այո՛, խրատական մը...։

Սէզար ճաշասրահ գնաց, Իշխանին մօտեցաւ, և անոր ականջին վար ըսաւ.—Անդօնէն Ֆրէպօ շատ կարեւոր բան մը պիտի ըսէ ձեզ։ Եկէ՛ք։

Հէքդոր ոտք ելաւ, բժիշկին քով երթալու համար։ Շատ մը հրաւիրեալներ անոր ետեւէն ծխարանի գացին։—Տեսնե՞նք ինչ կայ, սիրելի՛ Տօգդոր, հարցուց Իշխանը բժիշկին որ պատասխանեց.—Եկէ՛ք, խրատական մը պիտի խօսիմ ձեզ։ Նստեցէ՛ք հոսա։

Եւ քաշեց նստեցուց Հէքդորը, որ չընդդիմացաւ։ Երբ Ֆօսառօ մօտեցաւ քով քովի նստիլը տեսաւ, վայրագ լոյս մը վառեցաւ իր միակ աչքին մէջ։

(Շար.) Թարգմ. Վ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ